

Sophia

MYTHOLOGY

TIMELESS TALES OF GODS AND HEROES

ปกรณัมปรัมปรา

ตำนานเทพและวีรบุรุษกรีก - โรมัน - นอร์ส

ฉบับมีภาพประกอบ

ILLUSTRATED EDITION

EDITH HAMILTON

นพมาศ วรรณวงศ์ แปล

ILLUSTRATED BY JIM TIERNEY

กรีนดอทคอม

ปรกรณัมปรัมปรา

ตำนานเทพและวีรบุรุษกรีก - โรมัน - นอร์ส ฉบับมีภาพประกอบ

Sophia

ในเครือบริษัทอมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

378 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0-2422-9999 ต่อ 4964, 4969 E-mail: info@amarin.co.th

www.amarinbooks.com   @amarinbooks Sophia Publishing

Copyright © 1942 by Edith Hamilton

Copyright renewed © 1969 by Dorian Fielding Reid and Doris Fielding Reid

Cover design by HEADCASE DESIGN

Illustrations by JIM TIERNEY

Cover copyright © 2017 by Hachette Book Group, Inc.

This edition published by arrangement with Black Dog & Leventhal, an imprint of Perseus Books, LLC, a subsidiary of Hachette Book Group, Inc., New York, New York, USA.

All rights reserved.

สงวนลิขสิทธิ์หนังสือเล่มนี้ตามพระราชบัญญัติ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

ห้ามคัดลอกเนื้อหา ภาพประกอบ รวมทั้งดัดแปลงเป็นแบบบันทึกเสียง ตั๋ววีดิทัศน์

หรือเผยแพร่ด้วยรูปแบบและวิธีการอันใดก่อนได้รับอนุญาต

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม 2567

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของศูนย์ข้อมูลอมรินทร์

แอมิลตัน, เอดิธ.

ปรกรณัมปรัมปรา ตำนานเทพและวีรบุรุษกรีก-โรมัน-นอร์ส ฉบับมีภาพประกอบ / เอดิธ แอมิลตัน; เขียน; Jim Tierney : วาดภาพประกอบ; นพมาศ แวทหงส์; แปล จาก Mythology (75th Anniversary Illustrated Edition); Timeless Tales of Gods and Heroes.- กรุงเทพฯ: โซเฟีย อมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ 2567.

(18), 506 หน้า: ภาพประกอบ (สี).

1. เทพปรกรณัม. 2. เทพปรกรณัมกรีก. 3. เทพปรกรณัมโรมัน. I. นพมาศ แวทหงส์, ผู้แปล. II. Jim Tierney, ผู้วาดภาพประกอบ. III. ชื่อเรื่อง.

292.13 ฮอป24

ISBN 978-616-18-6364-7

DDC 292.13

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บริษัทอมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ ดิเรก บุญทิพย์เกษศ • กรรมการผู้จัดการ อุษณีย์ วิริตกพันธ์

รองกรรมการผู้จัดการ ศตกร วัฒนาสุทธีวงศ์ • ที่ปรึกษา อองอาจ จิระอร

บรรณาธิการ นาคินทร์ รัฐสุสุวรรณ, สิริวิภา แก้วป่อง • ผู้จัดการฝ่ายการผลิต อมรลักษ์ณ์ เขยกลิ่น

ออกแบบปกและรูปเล่ม เกติพิบูล โหมตตาด • คอมพิวเตอร์ จิรณีย์ คำจันทร์, ศุภิสรา เล็กเสี

พิสูจน์อักษร ปรีติดา สร้อยคำ, รจนา เทียนแดง • รองผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและสื่อสารแบรนด์ กุลพัฒน์ บัวลของ

ฝ่ายการตลาด ชมนน วงศ์พิทย, ชลิตา ขำเสียงหวาน, บุรีสกร มณีกุลพันธ์

แยกสีและพิมพ์ที่ สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

376 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170 โทรศัพท์ 0-2422-9000, 0-2882-1010

จัดจำหน่ายโดย บริษัทอมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด

108 หมู่ที่ 2 ถนนบางทราย-จางนอม ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130 โทรศัพท์ 0-2423-9999

www.naiin.com

ราคา 835 บาท

ผลิตภัณฑ์นี้ผลิตจากวัตถุดิบและกระบวนการผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสากลว่า
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับหลักการความยั่งยืน

Made from certified Eco-friendly materials and processes for sustainability.

ကလေးဂျာနယ်

คำนำสำนักพิมพ์

๒๕๖๓๒๕๖๓

เป็นเวลากว่าพันปีมาแล้วนับตั้งแต่มนุษย์เล่าขานตำนานปรกรณ์มปรัมปรา ครั้งแรก แม้จะถูกลดทอนหรือตัดเสริมเติมแต่งไปตามฉบับของผู้เล่าแต่ละคน หากยังคงเนื้อความหลักครบถ้วน และกลายเป็นมรดกทางความคิดและวัฒนธรรมตะวันตกที่ส่งอิทธิพลแก่ชนรุ่นหลังจนถึงปัจจุบัน

ปรกรณ์มปรัมปรา โดยเอดิธ แฮมิลตัน เล่มนี้ ครอบคลุมทั้งตำนานของมหาเทพแห่งโอลิมปัส การผจญภัยของเหล่าวีรบุรุษ เรื่องราวใหม่หากาพย์อิลียด โอดิสซีย์ และเอเนอิด ตลอดจนตำนานของชาวนอร์ส อันเป็นแหล่งวัตถุดิบชั้นเลิศในการรังสรรค์ผลงานศิลปะ ภาพยนตร์ และวรรณกรรม หรือบทกวี ได้ไม่รู้จบ

การเข้าใจตำนานว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปวงเทพ มนุษย์ และอมมนุษย์ จะช่วยให้ผู้อ่านซาบซึ้งรสทางภาษาและเข้าใจบริบทของผลงานหลากหลายรูปแบบในยุคต่อมาที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องราวเหล่านี้ อย่างลึกซึ้งถึงแก่น ไม่ว่าจะป็นภูมิปัญญาทางความคิดที่พยายามจะอธิบายปรากฏการณ์และต้นกำเนิดของสรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยการเชื่อมโยงกับตำนานกรีกโรมัน เช่น สาเหตุของฟ้าผ่าเกิดจากเทพซุสฟาดอสูรนิบาต ที่มาของคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่น narcissistic ที่หมายความว่า “หลงตัวเอง” จากเรื่องของนาร์ซิสซัส ชายหนุ่มที่หลงใหลรูปโฉมตนเองในน้ำ หรือการตั้งชื่อเจ็ดวันในสัปดาห์จากชื่อเทพเจ้านอร์ส เช่น Thursday หรือวันพฤหัสบดี จากชื่อเทพเจ้าธอร์

เนื่องในโอกาสพิเศษฉลองครบรอบ 75 ปีของตำราคลาสสิกเล่มนี้ ทางสำนักพิมพ์ไซเพียภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่จะได้ตีพิมพ์ *ปกรณ์มปรัมปรา* ฉบับภาพประกอบสีสี่ เพื่อประกาศย้ำถึงความทรงคุณค่าของผลงานชิ้นนี้ตั้งแต่อดีตกาล และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านรุ่นหลังหรือผู้สนใจในเวลาต่อมา จะได้สัมผัสถึงความรู้มรดกทางวัฒนธรรม ตลอดจนความลุ่มลึกและงดงามทางภาษา ขณะโลดเล่นไปกับเรื่องราวอันน่าพิศวงทั้งหลายเหล่านี้

Sophia

คำนำผู้แปล

๓๓๓๓๓๓๓

Mythology ของ Edith Hamilton เป็นหนังสือเรียนของดิฉันในวิชาชื่อเดียวกันสมัยเรียนอยู่คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กาลเวลาล่วงผ่านไปกว่าห้าสิบปี ไม่เคยนึกฝันว่าจะได้มาแปลหนังสือเล่มนี้ ทั้ง ๆ ที่ใช้ความรู้ที่ได้จากวิชานี้หากินในวิชาชีพมาตลอด ดิฉันเป็นหนึ่งในบรรดาพวกที่ชอบเรียนวิชานี้ และเรียนอย่างสนุกมากด้วยจนไม่ค่อยเข้าใจนักว่า ทำไมถึงมีคนที่ไม่ชอบเรียนวิชานี้ รุ่นน้องรุ่นลูกศิษย์หลายคนบอกว่าวิชานี้ยาก เพราะมีเรื่องราวซับซ้อนและมีชื่อให้ต้องจดจำมากมาย

นักศึกษาและผู้สนใจวรรณคดีทั้งหลายย่อมพลาดโอกาสได้ซาบซึ้งในรสของภาษาและเรื่องราวในวรรณกรรมหลายเรื่องไปอย่างน่าเสียดายหากไม่รู้ที่มาของคำศัพท์ต่างๆ ที่ได้มาจากประเพณีปรัมปรากรีกและโรมัน แม้ภาษาอังกฤษที่ใช้กันอยู่ปัจจุบันก็จะอุดมไปด้วยคำศัพท์ที่ได้มาจากเรื่องราวปรัมปราพวกนี้แทรกอยู่อย่างที่ว่าหลายคนนึกไม่ถึง

อาทิเช่นคำว่า tantalizing ซึ่งแปลว่า “ทรมานจิตใจ ยั่วเหย้ายั่วให้น้ำลายหก” นั้นได้มาจากเรื่องของแทนทาลัส (Tantalus) ที่ถูกลงโทษด้วยการยั่วให้เกิดความกระหาย แต่ครั้นพอจะก้มลงไปดื่มน้ำดับกระหาย น้ำก็จะหายวับไปกับตา

หรือ narcissistic ซึ่งแปลว่า “หลงตัว” ก็ได้มาจากเรื่องของนาร์ซิสซัส (Narcissus) ที่หลงรูปตนเองในแผ่นน้ำจมนั่งเฝ้าไม่ยอม

ท่างหายไปไหน และกลายเป็นดอกนาร์ซิสซัสในเวลาต่อมา

หรือ aphrodisiac ซึ่งแปลว่า “ยาปลุกเซ็กซ์” ก็ได้มาจากชื่อของเทพกัญญากรีกผู้มีนามว่าอะโฟรไดติ (Aphrodite) ผู้เป็นเทพธิดาแห่งความรัก หรือที่มีชื่อว่าวีนัส (Venus) ในภาษาละตินที่เราคุ้นเคยกันมากกว่านั่นเอง

หรือ Achilles' heel ที่เคยได้ยินจากวงการธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูง โดยหมายถึง “จุดอ่อนที่สามารถโจมตีให้พ่ายแพ้ได้” ก็ได้มาจากเรื่องของอะคิลลิสที่ได้รับการชุบตัวในน้ำศักดิ์สิทธิ์จนทำให้อยู่ยงคงกระพันทั้งร่าง ยกเว้นแต่เพียงข้อเท้าที่แม่จับเอาไว้ ไม่ได้ชุบลงไปในน้ำ จึงกลายเป็นจุดเดียวในร่างกายที่ทำให้เขาถูกทำร้ายจนถึงตายได้

นี่เป็นตัวอย่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่แสดงให้เห็นอิทธิพลของปกรณัมปรัมปราในภาษาอังกฤษปัจจุบัน ดิฉันจึงรู้สึกว่าการได้อ่านและคุ้นเคยกับปกรณัมปรัมปรากรีกและโรมันนี้สร้างความได้เปรียบในด้านการอ่านและการใช้ภาษา ทั้งที่เป็นวรรณคดีและภาษาทั่วไปในปัจจุบันมากอย่างที่หลาย ๆ คนนึกไม่ถึงทีเดียว

เมื่อสำนักพิมพ์อมรินทร์ได้รับลิขสิทธิ์ในการแปลและตีพิมพ์เผยแพร่และทาบตามดิฉันมา ดิฉันจึงโลดอย่งที่จะได้แปลหนังสือที่มีคุณค่ายิ่งเล่มนี้ มีความรู้สึกคล้าย ๆ ว่าได้กลับไปเยือนอดีตสมัยยังเรียนอยู่ และตั้งอกตั้งใจแปลด้วยความหวังที่อยากให้คนอ่านสนุกเหมือนดิฉันบ้าง

ขออ้อมรำลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์ผู้เปิดโลกทัศน์ให้得我จักรากฐานสำคัญของวรรณคดีตะวันตก และขอขอบคุณสำนักพิมพ์อมรินทร์ที่ช่วยกันเผยแพร่หนังสือดีมีคุณค่าสำหรับผู้อ่านชาวไทย

นพมาส แวทงส์

กุมภาพันธ์ 2549

สารบัญ

บทนำสู่ปรกรณัมปรัมปราคลาสสิก.....	1
ปรกรณัมปรัมปราของชาวกรีก.....	3
นักเขียนปรกรณัมปรัมปราชาวกรีกและโรมัน.....	12

ภาคที่หนึ่ง

THE GODS, THE CREATION, AND THE EARLIEST HEROES

ทวยเทพ การสร้างโลก และวีรบุรุษยุคแรกเริ่ม

1. ทวยเทพ.....	23
ไททันและมหาเทพแห่งโอลิมปัสสิบสององค์.....	24
เทพเจ้าแห่งโอลิมปัสทั้งสิบสององค์	
รวมเป็นวงศ์วานวานเครือแห่งเทพเจ้า.....	26
อนุเทพแห่งโอลิมปัส.....	46
ทวยเทพแห่งท้องน้ำ.....	50
ยมโลก.....	51
อนุเทพแห่งพิภพ.....	53
ทวยเทพโรมัน.....	59

2. มหาเทพแห่งพิภพสององค์.....	64
ดีมีเตอร์ (เซเรส).....	68
ไดโอนีซัส หรือแบคคัส.....	75
3. โลกและมนุษยชาติอุบัติขึ้นมาอย่างไร.....	92
4. วีรบุรุษยุคแรกเริ่ม.....	111
โพรมีธีอัสและไอโอ.....	111
ยูโรปา.....	117
ยักษ์ไซคลอปส์โพลีphemัส.....	120
ตำนานดอกไม้นาร์ซิสซัส ไฮยาซินธ์ อะดอนิส.....	127

ภาคที่สอง

STORIES OF LOVE AND ADVENTURE

เรื่องราวของความรักและการผจญภัย

1. คิวปิดกับไซคี.....	141
2. นิทานรักแปดเรื่อง.....	153
พีรามัสกับธิสบี.....	153
ออร์ฟิอุสกับยูริดิซี.....	156
เซอิกซ์กับอัลไซโอนี.....	161
พิกเมลลิอันกับกาลาเทอา.....	165
บอซีลกับฟิลेमอน.....	168
เอนดิมิอัน.....	171
ดัมเฟเน.....	173
อัลเฟอัสกับเอเรธูซา.....	175

3. การเสาะหาชนแกะทองคำ.....	177
4. การผจญภัยยิ่งใหญ่สี่เรื่อง	196
ฟาเอธอน	196
เพกาซัสกับเบลเลโรโฟน	202
โอทัสกับเอพิอัลเทส	207
เดดัลลัส	209

ภาคที่สาม

THE GREAT HEROES BEFORE
THE TROJAN WAR

วีรบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ก่อนสงครามทรอย

1. เพอร์ลิอัส	215
2. เทเซอัส	227
3. เซอร์คิวลิส	242
4. แอทาแลนทา	261

ภาคที่สี่

THE HEROES OF THE TROJAN WAR

วีรบุรุษแห่งสงครามทรอย

1. สงครามทรอย	273
บทนำเรื่อง คำตัดสินของปารีส	274
สงครามทรอย	276

2. การล่มสลายของทรอย.....	296
3. การผจญภัยของโอดิสซียุส.....	309
4. การผจญภัยของเอเนอัส.....	338
ภาคหนึ่ง จากทรอยสู่อิตาลี.....	339
ภาคสอง การเดินทางสู่ยมโลก.....	348
ภาคสาม สงครามในอิตาลี.....	354

ภาคที่ห้า

THE GREAT FAMILIES OF MYTHOLOGY

มหาดระกูลในเรื่องปรัมปรา

1. ตระกูลแห่งเอเทรียส.....	369
แทนทาลัสกับไนโอเบ.....	370
อะกาเมมนอนกับบุตรธิดา.....	375
อืพีเจไนอาในหมู่พวกเทวไรอัน.....	388
2. ราชวงศ์แห่งธีบส์.....	398
แคดมัสกับบุตรธิดา.....	399
เอติปัส.....	402
แอนทิกอเน.....	408
เจ็ดคนโรมรันธีบส์.....	414
3. ราชสกุลแห่งเอเธนส์.....	422
เซครอปส์.....	423
พรอคเนกับพิโลเมลา.....	425
โพคริสกับเซฟาเลีย.....	428
โอริไธยากับโมเรอัส.....	430
เครอูซากับไอออน.....	431

ภาคที่ ก ก
THE LESS IMPORTANT MYTHS
เรื่องปรัมปราปกิณกะ

1. ไมตั๊ส - และเรื่องอื่นๆ.....	441
แอสคูลาพิอัส.....	443
พวกดานาอิด.....	446
กลอคัสกับซิลลา.....	448
เอริซิคธอน.....	450
โพโมนากับเวอร์ทัมเนส.....	452
2. เรื่องปรัมปราสั้นๆ เรียงตามลำดับอักษร.....	454

ภาคที่ ก จี ด
THE MYTHOLOGY OF THE NORSEMEN
ปกรณัมปรัมปราของชาวนอร์ส

บทนำสู่ปกรณัมปรัมปราของชาวนอร์ส.....	479
1. เรื่องของซิกนีและเรื่องของซิกเกิร์ด.....	484
2. เทพเจ้านอร์ส.....	490
การสร้างโลก.....	497
ภูมิปัญญานอร์ส.....	501

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่หนึ่ง	
ซูลปักครองโอลิมปัส.....	27
ภาพที่สอง	
การขึ้นใจเพอร์เซโฟเน (โพรเซอร์พิน).....	71
ภาพที่สาม	
โอดิสซีสและลูกเรือเผชิญหน้ากับพวกไซคลอปส์.....	122
ภาพที่สี่	
ฟาเอรอนและราชรถลูกปืนไฟ พุ่งดิ่งลงสู่โลก.....	200
ภาพที่ห้า	
เมดูซา.....	327
ภาพที่หก	
มิโนทอร์และเรเซอัสในเขาวงกต.....	231
ภาพที่เจ็ด	
แอทาแลนทาและแอปเปิลทองคำ.....	265
ภาพที่แปด	
การผจญภัยของโอดิสซีส.....	327
ภาพที่เก้า	
เอนอสส์และซีบิลมาถึงเรือของเครอน.....	350
ภาพที่สิบ	
ความตายของยิมิรและการสร้างโลก.....	499

บทนำ

๓๓๓๓๓๓๓๓

หนังสือว่าด้วยอุปกรณ์พิมพ์ปรมาจะต้องอาศัยที่มาจากแหล่งข้อมูลหลายหลากมากมาย เป็นเวลาถึงพันสองร้อยปีแล้วนับแต่นักเขียนในยุคแรกๆ ส่งผ่านเรื่องราวตำนานมาสู่เราเรื่อยมาจนถึงนักเขียนในยุคหลังๆ และมีเรื่องราวที่ผิดแผกแตกต่างกันไปอย่างเหลือเกิน อาทิเช่น “ซินเดอเรลลา” กับ “คิงเลียร์” การประมวลเรื่องราวสารพัดสารพันไว้ด้วยกันเป็นหนังสือเล่มเดียวนั้นเปรียบดั่งการประมวลเรื่องราวในวรรณคดีอังกฤษนับแต่ชอเซอร์ จนถึงลำนำนิทาน ตลอดจนเชกสเปียร์ และมาร์โลว์ และสวift และดิโฟ และไตรเดน และโพบี เป็นต้นแล้วมาจบลงที่เทนนิสัน และบราวนิ่ง หรือเพื่อเปรียบเทียบให้ชัดเจนขึ้นก็รวมถึงแม้แต่คิปลิง กับกอลส์เวอร์ที ด้วย การประมวลวรรณคดีฉบับของอังกฤษจะมีความยาวมากกว่า แต่กลับมีความแตกต่างกันน้อยกว่า ที่จริงถ้าจะเปรียบไปแล้ว ชอเซอร์นั้นมีส่วนคล้ายคลึงกับกอลส์เวอร์ที และลำนำนิทานคล้ายคลึงกับคิปลิงยิ่งกว่าที่โฮเมอร์จะคล้ายคลึงกับลูเซียน หรือเอสคิลัสจะคล้ายคลึงกับโอวิดเสียอีก

เมื่อเผชิญหน้ากับปัญหาข้อนี้ ข้าพเจ้าจึงตัดสินใจแต่แรกเลยที่จะไม่ใช้แนวคิดใดมาเชื่อมโยงเรื่องราวเข้าด้วยกัน นั่นจะหมายถึงว่าถ้าไม่ลดระดับเรื่องแบบ “คิงเลียร์” ลงมาอยู่ในระดับของ “ซินเดอเรลลา” การเขียน “ซินเดอเรลลา” ให้ขึ้นถึงระดับ “คิงเลียร์” ย่อมเป็นไปได้อยู่แล้ว

ก็จะเล่าเรื่องซึ่งไม่ใช่เรื่องของข้าพเจ้าเองเลยและเล่าขานมาโดยนักเขียน
ผู้ยิ่งใหญ่ในวิธีที่พวกเขาคิดว่าเหมาะสมกับเนื้อหาของพวกเขา ด้วยวิธี
ของข้าพเจ้าเอง แน่ละ ข้าพเจ้าไม่ได้หมายความว่าลักษณะการเขียน
ของนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่จะนำมาเขียนเลียนแบบขึ้นใหม่ได้ หรือว่าข้าพเจ้า
ควรจะไฝฝืนที่จะพยายามกระทำการดั่งนั้น ข้าพเจ้ามิได้มีวัตถุประสงค์
สูงส่งไปกว่าการทำให้ผู้อ่านเห็นความแตกต่างของนักเขียนที่แตกต่าง
กันอย่างมากซึ่งเป็นที่มาของความรู้ของเราในเรื่องราวปรกรณ์มปรมปรา
ตัวอย่างเช่น เฮซออดเป็นนักเขียนที่เรียบง่ายและเปี่ยมศรัทธา เขา
แสนซื่อจนถึงขั้นไร้เดียงสาเหมือนเด็ก ๆ บางทีก็ไม่ได้ปรุงแต่งและมิ
มีความเลื่อมใสศรัทธาอย่างไม่เสื่อมคลาย เรื่องราวหลายเรื่องในหนังสือ
เล่มนี้มีเพียงเขาเท่านั้นเป็นผู้เล่าแต่คนเดียว เคียงข้างกับเรื่องราวที่โอวิด
เป็นผู้เล่าไว้แต่เพียงผู้เดียว เขาเขียนอย่างแบบคาย มีการขัดเกลาตกแต่ง
ชอบแต่งเติมเสริมเรื่อง สำนึกในตัวตนเอง และไม่เชื่อเรื่องศาสนา
เลย ข้าพเจ้าพยายามจะให้ผู้อ่านมองเห็นความแตกต่างระหว่างนักเขียน
แต่ละคนที่ไม่เหมือนกันเลย ถึงอย่างไร เมื่อเราอ่านหนังสือแบบนี้ เรา
ย่อมจะไม่ถามว่าผู้ประพันธ์นำเรื่องเก่ามาเล่าใหม่ได้สนุกเพียงใด แต่จะ
ถามว่าเขาทำให้ผู้อ่านมองเห็นเรื่องดั้งเดิมได้ใกล้เคียงเพียงไหนต่างหาก
ข้าพเจ้าหวังว่าผู้ที่ไม่รู้จักวรรณคดีคลาสสิกจะได้รับประโยชน์
ด้วยวิธีนี้ ไม่เพียงแต่ได้รู้จักปรกรณ์มปรมปราเท่านั้น แต่ยังคงพอ
เข้าใจว่าผู้แต่งเรื่องราวเก่า ๆ เหล่านั้นเป็นคนอย่างไร ผู้แต่งเหล่านี้จึงได้รับ
การพิสูจน์ว่าเป็นอมตะด้วยเวลายาวนานกว่าสองพันปี

MYTH

ปกรณัม

OLG Y

ปรัมปรา

ကလောင်

INTRODUCTION TO
CLASSICAL MYTHOLOGY

unนำสู่
ปกรณัมปรัมปราคลาสสิก

ในบรรดาชนชาติโบราณนั้น
ชนชาติเฮลเลนิกโดดเด่นจากชนป่าเถื่อน
ตรงที่มีสติปัญญาเฉียบแหลมกว่า
และปลอดภัยจากเรื่องไร้สาระมากกว่า

เฮโรโดตัส I: 60.

เราจะถือกันโดยทั่วไปว่าปกรณัมปรัมปราของกรีกและโรมันแสดงให้เราเห็นถึงวิถีความคิดและความรู้สึกของเผ่าพันธุ์มนุษย์เมื่อครั้งโบราณกาลนานนมเนมาแล้ว ตามทัศนะนี้ เราสามารถสืบย้อนจากเรื่องราวปรัมปราให้เห็นเส้นทางจากอารยชนที่ใช้ชีวิตทางไกลธรรมชาติไปสู่มนุษย์ที่ใช้ชีวิตปรองดองใกล้ชีวิตธรรมชาติ และจุดสนใจที่แท้จริงของเรื่องปรัมปรานั้นอยู่ที่ว่าเรื่องเหล่านี้นำเรากลับไปสู่กาลเวลาที่โลกเพิ่งเริ่มต้นและผู้คนยังมีความเชื่อมโยงอยู่กับพื้นพิภพ ต้นไม้ ท้องทะเล ดอกไม้ และภูเขา ไม่เหมือนกับสิ่งที่ตัวเราเองอาจรู้สึกอยู่บัดนี้ ขณะเมื่อตำนานกำลังก่อตัวเป็นรูปเป็นร่างขึ้นนั้น เราเข้าใจว่ายังแทบไม่มีข้อแตกต่างระหว่างสิ่งที่จริงและสิ่งที่ไม่จริง จินตนาการยังบรรเจิดโลดไปไกลและไม่มีเหตุผลมาคอยระงับยับยั้งไว้ ดังนั้นใครก็ตามที่อยู่ในป่า

จึงอาจมองลอดต้นไม้ไปเห็นนางไม้ที่วิ่งเตลิดหนี หรือชะโงกหน้าลงดื่มน้ำในสระน้ำใสแจ๋วแล้วเห็นใบหน้าของนางพรายน้ำอยู่กันสระได้

โอกาสที่จะได้เดินทางกลับสู่ภาวะอันน่าเบิกบานใจเช่นนี้มีอยู่ในตัวนักเขียนแทบทุกคนที่สัมผัสกับประเพณีคลาสสิก และเหนือผู้อื่นได้คือบรรดากวีทั้งหลายทั้งปวง ในกาลเวลาที่ห่างไกลเกินจะกำหนดได้ คนยุคดึกดำบรรพ์สามารถ

**มองเห็นพรทิวส์ผุดขึ้นจากท้องทะเล
หรือได้ยินไทรทันเฒ่าเป่าเขาคล้องมาลัย**

และเราก็จะสามารถมองเห็นโลกอันแสนประหลาดและงามบรรเจิดนั้นแวบหนึ่ง ผ่านเรื่องราวปรัมปราที่นักเขียนหรือกวีนั้นประพันธ์ขึ้น

แต่ถ้าเราลองพิจารณาสักชั่วครู่ถึงวิถีชีวิตของนารายชนทุกหนทุกแห่งทุกยุคทุกสมัยแล้ว เรื่องราวชวนฝันเช่นนั้นจะมลายวับไปทันที ไม่มีอะไรจะชัดเจนไปกว่าความจริงที่ว่ามนุษย์ดึกดำบรรพ์ไม่ว่าในนิวกินี ทุกวันนี้หรือหลายกัปหลายกัลป์มาแล้วในป่ายุคก่อนประวัติศาสตร์ไม่เคยเป็นสัตว์ที่สร้างผู้คนในโลกของตนด้วยจินตนาการบรรเจิดและจินตภาพงดงาม ความน่ากลัวเร็นกายอยู่ในป่าดึกดำบรรพ์ ไม่ใช่นางไม้และพรายน้ำ มีความหวาดผวายุอยู่ในโลกนั้นพร้อมด้วยเพื่อนคู่ใจคือเวทมนตร์คาถา และการปกป้องตนที่พิบมากที่สุดคือการบูชาขัญญมนุษย์ ความหวังหลักของมนุษยชาติที่จะหลีกเลี่ยงจากความพิโรธของเทพเจ้าใดๆ ก็ตามก็สถิตอยู่ทั่วไปอยู่ที่พิธีกรรมซึ่งใช้เวทมนตร์คาถา ไร้เหตุผล แต่ทรงอำนาจ หรือที่การเซ็นสังเวยซึ่งต้องแลกด้วยความเจ็บปวดและทุกข์ทเวษ

THE MYTHOLOGY OF THE GREEKS ปรกรณัมปรัมปราของชาวกรีก

ภาพอันมืดมนนั้นอยู่คนละโลกกับเรื่องราวปรกรณัมคลาสสิกเลย การศึกษาทัศนะที่มนุษย์ในยุคแรกมองโลกที่แวดล้อมอยู่นั้น พวกกรีกไม่ได้ช่วยอะไรเรามากนัก เป็นที่น่าสังเกตุว่าเหล่านักมานุษยวิทยา พุดถึงเรื่องปรัมปราของกรีกไว้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

แน่นอนว่าชาวกรีกก็มีรากเหง้าอยู่ในปลักโคลนยุคดึกดำบรรพ์ เหมือนกันแน่นอนว่าพวกกรีกเคยใช้ชีวิตป่าเถื่อน น่าเกลียด และดูร้าย แต่สิ่งที่เรื่องปรัมปราแสดงให้เห็นคือพวกเขาพัฒนาไกลจากโคลนตมและความดูร้ายยุคโบราณมาแล้วเพียงใดในกาลเวลาที่เรารู้เรื่องราวของพวกเขา มีร่องรอยเกี่ยวกับยุคนั้นเพียงไม่กี่อย่างเท่านั้นที่เราได้พบในเรื่องปรัมปรา

เราไม่รู้ว่่าเรื่องเหล่านี้ดังที่เราู้ในปัจจุบันเล่ากันมาแต่ครั้งใด แต่ไม่ว่าจะเมื่อใดก็ตาม พวกเขาก็ทิ้งชีวิตแบบดึกดำบรรพ์มาไกลแล้ว เรื่องปรัมปราดังที่เราู้เป็นการสร้างสรรค์ของมหากวี เรื่องของกรีกที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเรื่องแรกคือมหากาพย์ *อีเลียด* ปกรณัมกรีกเริ่มที่โฮเมอร์ ซึ่งเชื่อกันโดยทั่วไปว่ามีชีวิตอยู่ก่อนหน้าพระเยซูไม่เกินหนึ่งพันปี *อีเลียด* เป็นวรรณคดีที่เก่าแก่ที่สุดของกรีก เขียนด้วยภาษาไพเราะ งดงาม สละสลวย และประณีต ซึ่งอีกหลายศตวรรษหลังจากนั้นผู้คนก็ยังคงกระเสือกกระสนจะแสดงความรู้สึกนึกคิดออกมาให้กระจ่างแจ้งและงดงาม ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นถึงอารยธรรมกรีกอย่างไม่มีข้อโต้แย้ง นิทานปรัมปราของกรีกไม่ได้ให้ความกระจ่างแก่เราเลยว่่ามนุษย์ชาติในยุคแรกเริ่มนั้นเป็นอย่างไร แต่ให้ความกระจ่างแจ้งชัดเจนว่าชาวกรีกในยุคแรกๆ นั้นเป็นอย่างไร ซึ่งดูเหมือนจะเป็นเรื่องสำคัญกว่าสำหรับเราซึ่งเป็นลูกหลานของชาวกรีกในเชิงสติปัญญา ศิลปะ และการเมืองด้วย เรื่องที่เราเรารู้เกี่ยวกับชาวกรีกนั้นไม่มีอะไรแปลกสำหรับเรา

คนมักจะพูดกันถึง “ความมหัศจรรย์ของชาวกรีก” สิ่งที่ว่าลี้ลับพยายามจะกล่าวถึงคือกำเนิดใหม่ของโลกเมื่อกรีกลิ้มตาขึ้นดูโลก “สิ่งเก่าผันผ่านไป จงทัศน์า ทุกสิ่งกลับกลายเป็นใหม่” บางสิ่งแบบนั้นอุบัติขึ้นในกรีซ เหตุใดจึงเกิดขึ้นหรือว่าเกิดขึ้นเมื่อไรนั้นเราไม่รู้เลย เรารู้แต่เพียงว่าผลงานของกรีกยุคแรก ๆ นั้นเริ่มมีโลกทัศน์ใหม่เกิดขึ้นเป็นโลกทัศน์ที่โลกก่อนหน้านั้นไม่เคยนึกฝันมาก่อนเลย แต่เป็นโลกทัศน์ที่จะไม่ห่างหายไปจากโลกภายหลังจากนั้น เมื่อกรีกก้าวออกมา มนุษยชาติก็กลายเป็นศูนย์กลางของจักรวาล เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในจักรวาล นี่เป็นการปฏิวัติใหม่ทางความคิด มนุษย์มีความสำคัญน้อยมาก่อนหน้านั้น ในกรีซมนุษย์เริ่มตระหนักเป็นครั้งแรกว่ามนุษยชาติคืออะไร

ชาวกรีกสร้างเทพเจ้าขึ้นจากภาพของตัวเอง สิ่งนี้ไม่เคยมีอยู่ในหัวของมนุษย์มาก่อน ตราบจนยุคกรีก เทพเจ้าไม่ได้มีลักษณะคล้ายคลึงกับอะไรที่เป็นจริงเลย เทพเจ้าก่อนหน้านั้นไม่เหมือนกับสิ่งมีชีวิตใดๆ ในอียิปต์ เทพเจ้าเป็นเทวรูปสูงตระหง่าน ขยับเขยื้อนไม่ได้ ไกลเกินจินตนาการที่จะเคลื่อนไหวได้ ติดตรึงอยู่กับก้อนศิลาเหมือนเป็นเสวยหารมหึมา มีรูปร่างเป็นมนุษย์ที่จิตใจทำให้ไม่ใช่มนุษย์ หรือไม่ก็เป็นรูปปั้นแข็งกระด้าง หญิงหัวเป็นแมวบ่งถึงความโหดร้ายเยี่ยงอมมนุษย์ที่ไม่ยอมลดราวาศอก หรือไม่ก็เป็นสฟิงซ์ซึ่งเป็นอสุรกายสี่ล้นหางไกลจากสรรพสิ่งที่มีชีวิตทั้งปวง ในเมโสโปเตเมีย เทพเจ้าเป็นภาพหุ่นตุ้รูปทรงสัตว์ที่ไม่เหมือนกับสัตว์ใดที่รู้จักกัน ชายหัวเป็นนกและสิงโตหัวเป็นกระตัง ซึ่งต่างมีปีกนกอินทรี เป็นงานสร้างสรรค์ของศิลปินที่เจตนาสร้างสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นนอกจากในจินตนาการของตน เป็นจินตภาพของสิ่งที่ไม่ได้อยู่จริง

เทวรูปเหล่านี้และที่คล้ายคลึงกันเป็นเทพเจ้าที่โลกก่อนยุคกรีกเคารพบูชา เราเพียงแต่ต้องลองจินตนาการดูว่าหากนำรูปปั้นเทพเจ้าของกรีกซึ่งมีความงามอย่างปกติและเป็นธรรมชาติไปวางเคียงกับเทวรูป

เหล่านี้ ก็จะได้มองเห็นว่าโลกทัศน์ใหม่ได้เกิดขึ้นแล้วในโลก และด้วยโลกทัศน์นี้ จักรวาลก็เริ่มรู้จักใช้เหตุผล

นักบุญปอลกล่าวว่าเราจะเข้าใจสิ่งที่มองไม่เห็นได้จากสิ่งที่มองเห็น นั่นไม่ใช่ทัศนะแบบฮีบรู แต่เป็นทัศนะแบบกรีก ที่กรีซแห่งเดียวเท่านั้นในโลกโบราณ ผู้คนสนใจอยู่กับสิ่งที่มองเห็น ชาวกรีกแสวงหาความพอใจให้แก่ความปรารถนาของตนในสิ่งที่อยู่ในโลกรอบตัว ประติมากรเฝ้าดูนักกีฬาแข่งขันและรู้สึกว่ามีสิ่งใดในจินตนาการจะงดงามเสมอสิริระแรงแกร่งแห่งวัยเยาว์ ดังนั้นเขาจึงสร้างรูปสลักอพอลโล นักเล่นีทานพบเห็นเฮอร์เมสท่ามกลางผู้คนที่เดินผ่านไปในห้องถนน เขามองเห็นเทพเจ้าองค์นี้ “ประดุจมาณพินในวัยเยาว์ที่งดงามยิ่ง” ดังถ้อยคำของไฮเมอร์ คิลปินและกวีกรีกตระหนักรู้ว่าบุรุษจะนำชื่นชมได้เพียงใด ผึ่งผาย ว่องไว และแข็งแรง ชายชาติตรีเป็นภาพความงามสุดยอดในการแสวงหาของคิลปินและกวี พวกเขาไม่ปรารถนาจะสร้างจินตภาพเพื่อผันขึ้นในห้วงคิดของตน คิลปะทั้งปวงและความคิดทั้งหมดของชาวกรีกมีจุดศูนย์รวมอยู่ที่ตัวมนุษย์

เป็นธรรมดาที่เทพเจ้าที่มีภาพเยี่ยงมนุษย์นี้จะทำให้สวรรค์เป็นสถานที่น่ารื่นรมย์อย่างที่เราค้นเคย ชาวกรีกรู้สึกเป็นกันเองในสวรรค์ของเทพเจ้า ชาวกรีกรู้ว่าปวงเทพเทวาทำอะไรบ้าง ณ ที่นั้น เทพเจ้าเสวยอะไร ดื่มอะไร จัดงานเลี้ยงกันที่ไหน และหาความสำราญอย่างไรบ้าง แน่นนอนคนจะต้องกลัวเกรงเทพเจ้า เทพเจ้าทรงอำนาจและอันตรายมากเมื่อยามพิโรธ กระนั้นหากระว่างตัวดี ๆ คนก็อยู่ร่วมกับเทพเจ้าได้อย่างสบาย ๆ คนมีสิทธิ์แม้แต่จะหัวเราะเยาะเทพเจ้าด้วยซ้ำ ชุสซึ่งพยายามชุกซ่อนเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ไว้จากพระมเหสีและเรื่องจะแดงขึ้นทุกครั้ง เป็นตัวตลกองค์สำคัญ ชาวกรีกสนุกกับชุสและยิ่งชอบชุสเพราะเหตุนี้ เขาเป็นตัวละครตามแบบฉบับของสุขนานุกรม คือเป็นเมียขี้ทิ้ง และกุศโลบายที่นางใช้เพื่อจับสามีให้ได้ไล่ให้ทันและลงโทษคู่แข่งนั้นเชื่อว่าจะทำให้ชาวกรีกขุ่นเคือง แต่กลับสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินพอง ๆ กับ

ตัวละครแบบเฮราในยุคปัจจุบันทำให้เราเพลิดเพลินได้ เรื่องราวดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง การหัวเราะเฮฮาต่อหน้าสีฟิงซ์ของอียิปต์ หรือสัตว์ประหลาดครั้งนงของอัสซีเรียเป็นเรื่องที่นึกไม่ถึงเออเลย แต่เราสามารถหัวเราะสนุกสนานได้เป็นปกติธรรมดาในโอลิมปัส และนั่นทำให้เทพเจ้ากลายเป็นเพื่อนสนิทมิตรสหายไป

และเมื่ออยู่บนโลก เทพเจ้าเหล่านั้นก็มีเสน่ห์เยี่ยงมนุษย์เสียเหลือเกินเช่นกัน เทพเจ้าปรากฏตัวในร่างหนุ่มสาวหน้าตาสวยงามอาศัยตามป่าเขาลำเนาไพร แม่น้ำ ทะเล ผสานกลมกลืนกับพิภพแสนสวยและท้องน้ำสดใส

นี่คือความมหัศจรรย์ของปรกรณัมกรีก โลกที่มีลักษณะเยี่ยงมนุษย์ ผู้คนที่ถูกปลดปล่อยให้พ้นจากความกลัวจนตัวแข็งเมื่อนึกถึงพลังอำนาจของสิ่งที่ไม่รู้ กรีกขับไล่ไสส่งสิ่งที่เข้าใจไม่ได้และน่าสยงขวัญซึ่งเป็นที่เคารพบูชากัน ณ ที่อื่น และวิญญูณนำหวาดกลัวซึ่งสิงสถิตอยู่ทั่วไปในพื้นดิน อากาศ และทะเล อาจะฟังแปลกหูที่จะพูดว่าคนที่สร้างตำนานปรกรณัมนั้นไม่ชอบใจสิ่งที่ไร้เหตุผลและมีใจรักสิ่งที่เป็นจริง แต่คำพูดนี้เป็นจริง ไม่ว่าเรื่องราวบางเรื่องจะโลดโผนเหลือเชื่อสักเพียงใดก็ตาม ใครที่ตั้งใจอ่านเรื่องเหล่านี้จะพบว่า แม้กระทั่งสิ่งที่ไร้สาระที่สุดก็ยังคงเกิดขึ้นในโลกที่เป็นเหตุเป็นผลและเป็นความจริงโดยแก่นแท้ กล่าวกันว่าเฮอรัควิลิสซึ่งใช้ชีวิตต่อสู้อยาวนานกับเหล่าอสูรกายประหลาดนั้นมีบ้านเกิดอยู่ในเมืองธิบัส ตำแหน่งแหล่งที่ที่อะโพโรเดทิถือกำเนิดขึ้นในฟองสมุทรนั้นหนกทองที่เยวสสมัยโบราณยังสามารถไปเยือนได้ สถานที่นี้อยู่นอกชายฝั่งเกาะซิเธรา ม้าบินแพกาซัสจะบินอยู่กลางอากาศตลอดวัน ครั้นตกค่ำก็จะกลับเข้าคอกแสนสบายในคอรินธ์ ถิ่นที่อยู่ที่คุณเคยสร้างความจริงให้แก่สัตว์ในนิยายทั้งปวง การผสมผสานเหล่านี้อาจจะดูเป็นเรื่องเด็ก ๆ แต่ขอให้ลองคิดดูว่า จากหลังที่มีอยู่จริงนั้นมีน้ำหนักและมีเหตุผลน่าเชื่อถือเพียงไรเมื่อเทียบกับยักษ์จินนี่ที่ออกมาจากไหนก็ไม่รู้เมื่ออะลาตินถูตะเกียง และเมื่อภารกิจเสร็จสิ้นก็กลับไปไหนก็ไม่รู้

ไม่มีสิ่งไร้เหตุผลที่น่าหวาดผวายุอยู่ในพรรณนัมปรัมปราคลาสสิก เวทมนตร์ซึ่งทรงอำนาจอย่างยิ่งในโลกยุคก่อนและหลังยุคกรีกนั้นแทบจะไม่มีอยู่เลย ไม่มีผู้ขายคนไหนเลยที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติที่น่าหวาดกลัว และมีเพียงผู้หญิงสองคนเท่านั้นที่มีอำนาจแบบนี้ และอีกเช่นกัน ในเรื่องราวต่าง ๆ ไม่มีพ่อมดเหี้ยมโหดและแม่มดแก่ ๆ ที่น่าเกลียดน่ากลัว อย่างที่หลอกหลอนในยุโรปและอเมริกามาจนถึงเมื่อไม่นานมานี้เอง เซอร์ซี และมีเดียเป็นแม่มดเพียงสองคนที่มีอยู่ และทั้งสองต่างอายุน้อยและงดงามหาที่เสมอเหมือนมิได้ เป็นสิ่งน่ารื่นรมย์ มิใช่ที่น่าเกลียดน่ากลัว โหราศาสตร์ซึ่งรุ่งเรืองมาจากสมัยบาบิโลนโบราณตราบาจนทุกวันนี้ไม่มีอยู่เลยในกรีซโบราณ มีเรื่องราวหลายเรื่องเกี่ยวกับดวงดาว แต่ไม่มีร่องรอยใด ๆ ที่เชื่อว่าดวงดาวมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ ดาราศาสตร์เป็นสิ่งที่ชาวกรีกนึกคิดเกี่ยวกับดวงดาวในที่สุด ไม่มีสักเรื่องที่มีนักบวชผู้วิเศษที่มีอำนาจให้ใคร ๆ หวาดกลัวเหลือแสนเพราะเขาวิูวิธีเอาชนะเทพเจ้าหรือทำให้เทพเจ้าโกรธแค้น แทบจะไม่ได้เห็นนักบวช และที่มีอยู่ก็ไม่เคยมีความสำคัญเลย ใน *โอดิสซีย์* เมื่อนักบวชและกวีคุกเข่าลงต่อหน้าโอดิสซิวส อ้อนวอนขอให้ไว้ชีวิต ธีรบุรุษผู้นี้ก็สั่งหารนักบวชไปโดยไม่ได้นึกอะไรเลย แต่ไว้ชีวิตกวี โฮเมอร์บอกว่าเขารู้สึกเกรงขามที่จะสังหารคนที่เทพเจ้าสอนศิลปะสูงส่งนี้ให้ กวีต่างหาก หาใช่ นักบวชไม่มีอิทธิพลต่อสวรรค์ และไม่มีใครเคยกลัวเกรงกวี ภูตผีปีศาจก็ไม่ปรากฏในโลกในเรื่องกรีกเรื่องใดเลยเช่นกัน ทั้ง ๆ ที่มีบทบาทมากมาย และเป็นที่น่าหวาดกลัวกันเหลือเกินในดินแดนอื่น ๆ ชาวกรีกไม่ได้กลัวคนตาย *โอดิสซีย์* เรียกพวกคนตายว่า “เหล่าคนตายที่น่าสงสาร”

โลกของพรรณนัมกรีกไม่ใช่สถานที่ที่น่าหวาดกลัวสำหรับจิตวิญญาณของมนุษย์ จริงอยู่ที่เทพเจ้านั้นคาดคะเนใจไม่ถูกจนน่าอึดอัด เราไม่สามารถบอกได้ว่าอสุณีบาตของซุสจะพาดลงที่ใด อย่างไรก็ดี บรรดาเทพเทวาต่างก็งดงามจับใจด้วยรูปลักษณะงดงามเยี่ยงมนุษย์ มีเพียงข้อยกเว้นไม่กี่องค์ และส่วนใหญ่ก็ไม่ใช่องค์ที่มีความสำคัญอะไรด้วย

สิ่งซึ่งตงามเยี่ยงมนุษย์นั้นย่อมไม่น่าหวาดกลัวอะไรนักหนา นักเล่า
ปกรณัมกรีกในยุคแรก ๆ แปรโลกที่เต็มไปด้วยความกลัวให้เป็นโลก
ที่เต็มไปด้วยความงาม

ภาพอันสดใสนี้มีจุดต่างพร้อยอยู่เหมือนกัน ความเปลี่ยนแปลง
เกิดขึ้นช้า ๆ และไม่ถึงกับเปลี่ยนไปเต็มที่ เป็นเวลานานที่เทพเจ้าซึ่ง
กลายเป็นมนุษย์ทั้งหลายนั้นเป็นสิ่งที่ค่อยเป็นค่อยไปสำหรับคนที่เคารพ
บูชา เทพเจ้ายังคงมิ่งขึ้นและทรงพลาญภาพยิ่งขึ้นอย่างหาที่เปรียบมิได้
และแน่นอนว่าเทพเจ้าเป็นอมตะ แต่เทพเจ้าก็มักจะประพடுத்தอนอย่าง
ที่ไม่มีชายหญิงดี ๆ มีศีลธรรมคนใดจะประพடுத்த ใน *อิลีียด* เฮคเตอร์
ประเสริฐเลิศลอยกว่าเทพเทวองค์ใดในสรวงสวรรค์ และอันดรอมาคีนัน
ก็น่ารักยิ่งกว่าธินาหรืออะโพโรไดทืออย่างมหาศาล ตั้งแต่ต้นจนจบเฮรานัน
เป็นเทพกัญญาในระดับต่ำมากของมนุษยชาติ เทพเจ้าผู้เรื่องรองแทบ
ทุกองค์สามารถทำอะไรที่โหดร้ายทารุณหรือน่ารังเกียจเหยียดหยามได้
ในสรวงของโฮเมอร์นั้น ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีมีอยู่จำกัดมาก และยังเป็น
อยู่อย่างนั้นอีกนานต่อมา

จุดต่างพร้อยอื่น ๆ โดดเด่นขึ้นมาเช่นกัน มีร่องรอยของยุคสมัย
ที่ยังมีเทพเจ้ากึ่งสัตว์ พวกเซเทอร์เป็นมนุษย์กึ่งแพะและพวกเซนเทอร์
เป็นกึ่งมนุษย์กึ่งม้า เฮรามักจะได้รับคำเรียกขานว่า “ใบหน้าโค” ราวกับว่า
คุณศัพท์คำนี้ติดตรึงอยู่กับนางมานับจากเมื่อนางแปรเปลี่ยนสภาพจาก
เทพเจ้าโคกลายเป็นราชินีแห่งสวรรค์ที่มีรูปลักษณ์เยี่ยงมนุษย์ นอกจากนี้
นั้นยังมีเรื่องราวที่ซึ่ย้อนกลับไปให้เห็นกาลเวลาที่ยังมีการเช่นสังเวญชายัญ
ด้วยมนุษย์ หากสิ่งที่น่าอัศจรรย์ใจไม่ได้อยู่ที่ว่าความเชื่อปาเถื่อนแบบนั้น
ยังหลงเหลืออยู่ตรงโน้นบ้างตรงนี้บ้าง แต่ที่แปลกก็คือความเชื่อเหล่านี้
มีอยู่น้อยเหลือเกิน

แน่นอนว่าอสุรกายปรัมปราปรากฏอยู่ในรูปร่างต่าง ๆ นานา

กอร์กอนและไฮดราและไคเมราแล่นน้ำกลัว

แต่สัตว์เหล่านี้มีอยู่เพื่อให้วีรบุรุษได้ชื่อเสียงกิตติศัพท์อันเกรียงไกร วีรบุรุษจะทำอะไรได้เล่าในโลกที่ปราศจากตัวประหลาดเหล่านี้ วีรบุรุษจะเอาชนะอสูรกายได้เสมอ เฮอร์คิวลิส วีรบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ในปรณม อาจจะเป็นนิทานเปรียบเทียบสำหรับดินแดนกรีซนั่นเอง เฮอร์คิวลิส ต่อสู้สูรกายและปลดปล่อยพิภพให้พ้นจากพวกมัน เหมือนดั่งที่กรีซ ปลดปล่อยโลกจากความคิดเสนาห์เกลียดน่ากลัวเกี่ยวกับอำนาจแบบอมมนุษย์เหนือเหล่ามนุษย์นั่นเอง

ปรณมกรีกส่วนใหญ่ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้าและเทพกัญญา แต่เราจะต้องไม่ตีความว่ามันเป็นคัมภีร์ไบเบิลของกรีกแบบหนึ่งหรือว่าเป็นเรื่องราวศาสนาของชาวกรีก ตามทัศนะสมัยใหม่ส่วนใหญ่ เรื่องปริมปราที่แท้จริงไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับศาสนาเลย เรื่องปริมปราเป็นการอธิบายบางสิ่งบางอย่างในธรรมชาติ อาทิเช่น บางสิ่งหรือสรรพสิ่งในจักรวาลอุบัติขึ้นอย่างไร มนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ต้นนี้ต้นนั้น ดอกไม้ชนิดนี้ชนิดนั้น พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว พายุ ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว ทุกสิ่งที่เป็นอยู่และทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ฟ้าแลบฟ้าผ่าเกิดขึ้นเมื่อซุสขว้างอสูรนิบาตในมือ ภูเขาไฟระเบิดเพราะสัตว์ที่นำกล้วถูกขังอยู่ในภูเขาและดินรนจะเป็นอิสระเป็นครั้งเป็นคราว กลุ่มดาวรูปกระบวยหรือเรียกอีกอย่างว่ากลุ่มดาวหมีใหญ่ไม่เคยตกลงขอบฟ้าเพราะเทพกัญญาองค์หนึ่งพิโรธและมีประกาศิตให้มันไม่มีวันจมหายลงในทะเล ปรณมเป็นวิทยาศาสตร์ยุคแรกเริ่ม เป็นผลลัพธ์ของการที่มนุษย์เริ่มพยายามอธิบายสิ่งที่เห็นอยู่รอบกาย แต่ก็ยังมีปรณมตามที่เรียกกันอีกมากซึ่งไม่ได้อธิบายอุบัติการณ์อะไรเลย นิทานเหล่านี้เป็นความบันเทิงแท้ๆ เป็นเรื่องที่คนเล่าสู่กันฟังยามค่ำคืนในฤดูหนาวอันยาวนาน เรื่องของพิกเมลิอันกับกาลาเทอาเป็นตัวอย่างข้อนี้ เรื่องนี้ไม่มีความเชื่อมโยงใดๆ กับปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่นเดียวกับเรื่อง การเสาะหาขนแกะทองคำหรือออร์ฟีสกับยูริติซี หรือเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย ความจริงข้อนี้เป็นเรื่องที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วในทุกวันนี้

และเราไม่จำเป็นต้องพยายามมองนางเอกทุกคนในเรื่องปรัมปราให้เป็นพระจันทร์หรือรุ่งอรุณ และมองชีวิตของพระเอกทุกคนให้เป็นตำนานดวงอาทิตย์ เรื่องราวทั้งหลายเป็นวรรณคดียุคแรกเริ่มเช่นเดียวกับเป็นวิทยาศาสตร์ยุคแรกเริ่ม

แต่ศาสนาก็มีปรากฏอยู่เหมือนกัน ที่แน่ๆ คือในฉากหลัง แต่ก็ไม่ได้มองเห็นได้ชัดเจน จากไฮเมอร์มาจนถึงบรรดานักเขียนโศกนาฏกรรม และแม้กระทั่งในยุคหลังๆ ล้วนมีความตระหนักรู้ในเรื่องที่มนุษย์ต้องการและสิ่งที่มนุษย์ต้องมีอยู่ในภาพของเทพเจ้าที่มนุษย์สร้างขึ้น

ดูจะชัดเจนว่าซุสผู้ทรงอสูรบาตเคยเป็นพิรุณเทพ ซุสมีอำนาจสูงสุดเหนือทุกสิ่งแม้แต่พระอาทิตย์ เนื่องจากดินแดนกรีกที่เต็มไปด้วยโขดหินต้องการฝนยิ่งกว่าแสงแดด และเทพเจ้าแห่งพวงเทพจะต้องเป็นผู้ที่สามารถประานน้ำที่มีค่าแก่ชีวิตให้แก่บรรดาผู้สักการะ แต่ซุสของไฮเมอร์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่จริงในธรรมชาติ ซุสเป็นผู้ที่มีชีวิตอยู่ในโลกที่อารยธรรมก้าวเข้ามาแล้ว และแน่นอนว่าซุสก็มีมาตรฐานความผิดชอบชีวิตอยู่แน่นอนว่ามาตรฐานของซุสไม่ได้สูงส่งอะไรมาก และดูจะนำไปใช้กับผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่กับตัวเอง แต่ซุสก็ลงโทษคนที่โกหกและผิดคำสาบาน ซุสกริ้วโกรธต่อการหยาบหยามคนตาย และซุสสงสารและช่วยเหลือกษัตริย์ไพริอัสผู้เฒ่าเมื่อพระองค์ไปวิงวอนขอร้องอะคิลลิสใน *ไอดิสซีย์* ซุสก้าวขึ้นสู่ระดับความสูงส่งยิ่งขึ้น สุกรบาลในเรื่องกล่าวว่าคนยากไร้และคนแปลกหน้ามาจากซุส และคนที่ไม่ยอมยื่นมือออกไปช่วยคนพวกนี้นับว่าทำบาปต่อซุสเลยทีเดียว ภายหลังจาก *ไอดิสซีย์* ไม่นานหรืออาจจะเป็นในสมัยเดียวกันก็ได้ เฮซิออดกล่าวถึงคนที่ทำชั่วต่อผู้ที่มาวิงวอนและคนแปลกหน้า หรือทำผิดต่อเด็กกำพร้าว่า “ซุสย่อมกริ้วบุคคลผู้นั้น”

ต่อมาจัสติซ (ความยุติธรรม) กลายเป็นเพื่อนของซุส นี่เป็นความคิดใหม่เอี่ยม บรรดาหัวหน้าเผ่าที่คอยปล้นสะดมใน *อิลเลียด* ไม่ได้ต้องการความยุติธรรม พวกเขาต้องการฉกฉวยสิ่งต่างๆ ตามใจชอบ

เพราะพวกเขาแข็งแกร่งและต้องการเทพเจ้าที่อยู่ข้างคนแข็งแรง แต่เฮซิออดซึ่งเป็นชาวนาอาคัยในโลกคนยากจน รู้ว่าคนยากจนต้องมีเทพเจ้าที่ทรงความยุติธรรม เขาเขียนว่า “ปลาและสัตว์และนกในอากาศขมำกันและกัน แต่ซุสประทานความยุติธรรมแก่มนุษย์ เทพก็อนุญาตสิทธิประทับบนบัลลังก์เคียงข้างซุส” ข้อความเหล่านี้แสดงว่าความต้องการอันยิ่งใหญ่และขมขื่นของคนยากไร้กำลังส่งเสียงร้องไปถึงสวรรค์และแปรเทพเจ้าของคนแข็งแรงเป็นผู้พิทักษ์คนอ่อนแอ

ดังนั้นเบื้องหลังเรื่องราวของซุสจอมเจ้าชู้และซุสผู้ขี้ลาดและซุสที่น่าขัน เราจึงสามารถมองเห็นลักษณะตัวตนของซุสอีกองค์หนึ่งเริ่มปรากฏขึ้นเมื่อคนเริ่มสำนึกมากขึ้นว่าชีวิตต้องการสิ่งใดจากพวกเขาและมนุษย์ต้องการสิ่งใดในตัวเทพเจ้าที่ตนสักการบูชา ซุสในลักษณะนี้เข้ามาแทนที่ซุสแบบอื่น ๆ ที่ละนิดทีละน้อย จนกระทั่งกลายเป็นลักษณะเด่นของซุส ตามถ้อยคำของไดโอ คริสอัสทอม ซึ่งเขียนไว้ในศตวรรษที่สอง ก่อนคริสต์ศักราชนั้น ในที่สุดซุสก็กลายเป็น “ซุสของเรา ผู้ประทานพรประเสริฐทุกสิ่ง บิดาของคนทุกคน และพระผู้โปรดสัตว์และผู้พิทักษ์มนุษยชาติ”

ไอดิสซีซีย์ พูดถึง “เทพผู้ประเสริฐที่มนุษย์ล้วนโหยหา” และอีกหลายร้อยปีต่อมา อาริสโตเติลเขียนไว้ว่า “ความเลอเลิศที่มนุษย์ชาติผู้ต้องตายพากเพียรจะไปถึง” ชาวกรีกนับจากนักเล่าเรื่องปรัมปรายุคแรกเริ่มเป็นต้นมามีความเข้าใจในเรื่องความประเสริฐเยี่ยงเทพและความเลอเลิศ ชาวกรีกถวิลหาสิ่งเหล่านี้ถึงขนาดไม่เคยยอมเลิกมานะบากบั่นที่จะมองเห็นภาพอย่างชัดเจน จนกระทั่งในที่สุดสายฟ้าและอสูรนิบาตก็ได้กลายเป็นเทพพิตรแห่งจักรวาล

THE GREEK AND ROMAN WRITERS OF MYTHOLOGY

นักเขียนปกฉบับปรับปรุงชาวกรีกและโรมัน

หนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวปกฉบับปรับปรุงปราศจากลึกลับข้อมูลส่วนใหญ่จากโอวิด กวีละตินซึ่งเขียนไว้ในช่วงรัชสมัยของออกัสตัส หนังสือของโอวิดเป็นประมวลปกรณัมทั้งหมด ไม่มีนักเขียนโบราณคนใดจะมาเปรียบกับเขาได้ในแง่นี้ โอวิดเล่าไว้แทบทุกเรื่องและเล่าอย่างละเอียดพิสดาร บางครั้งเรื่องราวที่เราคุ้นเคยจากรรณคดีและศิลปะถ่ายทอดมาสู่เราจากหนังสือของโอวิดเท่านั้น ในหนังสือเล่มนี้ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการใช้เรื่องราวจากโอวิดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ต้องสงสัยว่าโอวิดเป็นกวีและนักเล่าเรื่องที่เก่งกาจและรู้คุณค่าของเรื่องปรัมปรามากพอจะตระหนักว่าเรื่องเหล่านี้เป็นวัตถุพิเศษพิเศษให้เขานำมาเขียนหนังสือแต่จริง ๆ แล้วทัศนคติของโอวิดนั้นห่างไกลจากเรื่องดั้งเดิมมากกว่าที่เราห่างไกลในทุกวันนี้เสียอีก เขาเห็นเรื่องราวเหล่านี้เป็นเรื่องไร้สาระโดยแท้ เขาเขียนว่า

ข้าเห็นกวีโบราณพรั่นเพื่อคำโป้ปดม้วนนำขลุ่ย

ไม่เคยได้เห็นมากับตาไม่ว่าเมื่อใด

แท้จริงแล้วโอวิดพูดแก่ผู้อ่านว่า “อย่าไปสนใจว่าเรื่องพวกนี้โง่งงเพียงใด ข้าจะแต่งองค์ทรงเครื่องให้ดังงามจนท่านจะชอบใจ” และโอวิดก็ทำดังนั้น และมักจะได้สวยงามเสียด้วย แต่ในมือโอวิด เรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริงที่หนักแน่นสำหรับกวีกรีกยุคแรกเริ่ม คือเฮซิออดและพินดาร์ และเป็นสื่อที่ถ่ายทอดความจริงทางศาสนาที่ลุ่มลึกสู่กวีเขียนโศกนาฏกรรมกรีกกลับกลายเป็นนิทานเพื่อเจ้า บางครั้งก็เหยียบแหลมและเพลิดเพลินใจ บ่อยครั้งก็เต็มไปด้วยอารมณ์หิวหาวอ่อนไหวและ

โวหารอย่างน่าอึดอัด ผู้แต่งเรื่องปรัมปราชาวกรีกไม่ใช่นักวาดศิลป์ และเห็นได้ชัดว่าไม่ใช่อารมณ์หรือหาว่าอ่อนไหวเลย

รายชื่อนักเขียนหลักๆ ที่ถ่ายทอดเรื่องปรัมปราสู่เรานั้นมีไม่กี่คนเลย แน่หนอนว่าโฮเมอร์อยู่ในรายชื่อแรกสุด *อิลีียด* และ *โอดิสซีย์* เป็นงานเขียนที่เก่าแก่ที่สุดของกรีกที่เรามี เราไม่มีวิธีที่จะกำหนดเวลาเขียนได้อย่างถูกต้องแม่นยำเลย นักวิชาการมีความเห็นแตกต่างกันไปมาก และไม่ต้องสงสัยว่าจะยังคงมีความเห็นแตกต่างกันต่อไปอีก เวลาที่ไม่มีใครคัดค้านเลยคือ 1000 ปีก่อนคริสต์ศักราช อย่างน้อยก็สำหรับ *อิลีียด* ซึ่งเป็นบทกวีที่เขียนขึ้นก่อนในสองเรื่องนั้น

เนื้อหาที่จะตามต่อจากนี้ ทั้งในบทนี้และในบทอื่นๆ ขอให้เข้าใจว่าเวลาที่ให้ไว้เป็นยุคก่อนคริสต์ศักราช เว้นแต่จะบ่งบอกเป็นอย่างอื่น

นักเขียนคนที่สองในรายชื่อนั้นบ้างก็ระบุว่าอยู่ในศตวรรษที่เก้า บ้างก็ในศตวรรษที่แปด เฮซิออดเป็นชาวนายากจนที่มีชีวิตลำบากยากแค้น ไม่มีความแตกต่างใดจะมากไปกว่านี้อีกแล้วระหว่างบทกวีของเฮซิออดชื่อ *ผลงานและวันเวลา (Works and Days)* ซึ่งพยายามแสดงให้เห็นว่ามนุษย์จะใช้ชีวิตที่ดีได้อย่างไรในโลกที่ลำบากยากแค้น กับความรุ่งเรืองงดงามของ *อิลีียด* และ *โอดิสซีย์* แต่เฮซิออดก็พูดถึงเทพเจ้าอยู่มากมาย และบทกวีชิ้นที่สองซึ่งมักจะสันนิษฐานว่าเป็นของเขาคือ *กำเนิดเทพเจ้า (Theogony)* ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับปกรณัมปรัมปราล้วนๆ หากว่าเฮซิออดเป็นผู้เขียนจริงก็หมายความว่าชาวกรีกที่อาศัยในไรนาโดดเดียวไกลจากเมืองคนนี้เป็นคนแรกในกรีซที่นึกสงสัยว่าสรรพสิ่งอุบัติขึ้นอย่างไร ไม่ว่าโลก ท้องฟ้า เทพเจ้า มนุษยชาติ และพยายามคิดหาคำอธิบายไว้ โฮเมอร์ไม่เคยสงสัยเกี่ยวกับอะไรเลย *กำเนิดเทพเจ้า* เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับการสร้างจักรวาลและเทพเจ้าต่างๆ รุ่นแล้วรุ่นเล่า และเป็นที่มาที่สำคัญมากสำหรับปกรณัมปรัมปรา

ลำดับต่อมาคือเพลงสวดสรรเสริญแบบโฮเมอร์ ซึ่งเป็นบทกวี

ที่เขียนเพื่อสรรเสริญเทพเจ้าต่าง ๆ เราไม่สามารถระบุเวลาได้ว่าเขียนขึ้นเมื่อใด แต่นักวิชาการส่วนมากถือว่าบทแรก ๆ เขียนขึ้นเมื่อปลายศตวรรษที่แปดหรือต้นศตวรรษที่เจ็ด ลำดับสุดท้ายที่มีความสำคัญจากทั้งหมดสามสิบสามแห่งนั้น มาจากเอเชนส์ในศตวรรษที่ห้าหรืออาจจะเป็นศตวรรษที่สี่ก็ได้

พินดาร์ซึ่งเป็นกวีประเภทคิตกานท์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของกรีก เริ่มเขียนช่วงปลายศตวรรษที่หก เขาเขียนบทสดุดีผู้ชนะในการแข่งขันกีฬาในเทศกาลแห่งชาติที่ยิ่งใหญ่ของกรีก และบทกวีทุกบทของเขานั้นเล่าหรือเอ่ยถึงเรื่องปรัมปราไว้ด้วย พินดาร์มีความสำคัญต่อปรกรณัมพอ ๆ กับเฮซิออดทีเดียว

เอสคิลัสซึ่งเป็นกวีที่มีอายุมากที่สุดในบรรดากวีสามคนที่เขียนโศกนาฏกรรม เป็นคนร่วมสมัยกับพินดาร์ กวีอีกสองคนคือโซโฟคลีสและยูริพิดีสนั้นมีอายุน้อยกว่าเล็กน้อย ยูริพิดีสซึ่งมีอายุน้อยที่สุดเสียชีวิตเมื่อสิ้นศตวรรษที่ห้า นอกจากบทละครเรื่อง *เปอร์เซีย* ของเอสคิลัสที่เขียนขึ้นเพื่อฉลองชัยชนะของกรีกเหนือชาวเปอร์เซียที่ซาลามิสแล้ว บทละครทุกเรื่องล้วนมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องปรัมปรา เมื่อรวมกับไฮเมอร์ด้วยแล้วบุคคลเหล่านี้เป็นแหล่งที่มาที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เรารู้จักปรกรณัมต่าง ๆ

นักเขียนสุขนาฏกรรมผู้ยิ่งใหญ่คืออาริสโตฟานีส มีชีวิตอยู่ในช่วงหลังของศตวรรษที่ห้าและช่วงต้นของศตวรรษที่สี่ เขาพาดพิงถึงเรื่องปรัมปราอยู่บ่อย ๆ เช่นเดียวกับนักเขียนร้อยแก้วผู้ยิ่งใหญ่สองคนคือเฮโรโดตัสและเพลโต เฮโรโดตัสเป็นนักประวัติศาสตร์คนแรกของยุโรปซึ่งมีชีวิตอยู่ในสมัยเดียวกับยูริพิดีส ส่วนเพลโตเป็นนักปรัชญาซึ่งมีชีวิตหลังจากนั้นไม่ถึงชั่วอายุ

กลุ่มกวีชาวอะเล็กซานเดรียมีชีวิตเมื่อประมาณ 250 ปีก่อนคริสต์ศักราช ที่ได้ชื่ออย่างนี้เพราะเมื่อพวกเขาเขียนผลงาน ศูนย์กลางของวรรณคดีกรีกได้ย้ายจากกรีซไปอยู่ที่อะเล็กซานเดรียในอียิปต์แล้ว

อพอลโลนีอัสแห่งโรดส์เล่าเรื่องการเสาะหาชนแกะทองคำไว้อย่างพิสดาร และเล่าไปถึงเรื่องปรัมปราอื่นๆ ด้วย อพอลโลนีอัสกับกวีชาวอะเล็กซานเดรียอีกสามคนซึ่งเขียนเกี่ยวกับปรกรณมเช่นกันคือ เทโอคริตัส, ไปออน และมอลคัส ล้วนเป็นกวีแบบบทร้อยกรองท้องทุ่ง ไม่มีความเชื่อในเทพเจ้าอย่างเรียบง่ายเหมือนเฮซิออดและพินดาร์อีกแล้ว และห่างเหินไปจากทัศนะเรื่องศาสนาที่ลุ่มลึกหนักแน่นของพวกกวีโศกนาฏกรรม แต่พวกเขาก็ไม่ได้เล่าเรื่องแบบที่เล่นที่จริงเหมือนโอวิด

นักเขียนสมัยหลังสองคนคือ อะพูเลอัส ที่เขียนเป็นภาษาละติน และลูเซียน ที่เขียนเป็นภาษากรีก ซึ่งต่างอยู่ในคริสต์ศตวรรษที่สอง เล่าเรื่องราวที่สำคัญเรื่องหนึ่งไว้ เรื่องของคิวปิดกับไซคีที่รู้จักกันแพร่หลายนั้นมีแต่อะพูเลอัสเท่านั้นที่เล่าไว้ เขาเขียนในลักษณะคล้ายคลึงกับโอวิดมาก ส่วนลูเซียนเขียนในลักษณะที่ไม่เหมือนใครเลยนอกจากตัวเขาเอง เขาล้อเลียนเสียดสีเทพเจ้า ในสมัยของลูเซียน เทพเจ้ากลายเป็นเรื่องตลกขบขันไปแล้ว อย่างไรก็ตาม ลูเซียนก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทพเจ้าไว้มาก

รองจากโอวิด อพอลโลโดรัสซึ่งเป็นชาวกรีกเช่นกันเป็นนักเขียนยุคโบราณที่เขียนเรื่องปรกรณมไว้มากที่สุด แต่เขาไม่เหมือนโอวิดตรงที่เขียนอย่างตรงๆ ทื่อๆ วันเวลาที่เขาเขียนนั้นมีผู้ระบุไว้แตกต่างกันมาก ตั้งแต่ศตวรรษที่หนึ่งก่อนคริสต์ศักราชไปจนถึงคริสต์ศตวรรษที่เก้า เซอร์เจ.จี.เฟรเซอร์ นักวิชาการชาวอังกฤษ คิดว่าอพอลโลโดรัสอาจจะเขียนในศตวรรษที่หนึ่งหรือสองของคริสต์ศักราช

พอเซนีอัส ชาวกรีกซึ่งเป็นคนชอบเดินทางและเป็นผู้ประพันธ์หนังสือนำเที่ยวเล่มแรกที่มีการเขียนขึ้น มีเรื่องราวมากมายให้เล่าเกี่ยวกับเรื่องปรัมปราที่เล่ากันว่าเกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆ ที่เขาไปเยือน เขามีชีวิตอยู่ในระยะหลังๆ คือคริสต์ศตวรรษที่สอง แต่เขาไม่ได้ก้าวกางในเรื่องราวเหล่านั้นเลย เขาเขียนเล่าไว้อย่างเป็นจริงเป็นจังที่สุด

ในบรรดานักเขียนชาวโรมัน เวอร์จิลเด่นล้ำหน้าผู้อื่น เวอร์จิลไม่ได้เชื่อในเรื่องปรัมปรามากไปกว่าโอวิด ทั้งสองมีชีวิตอยู่ในสมัย

เดียวกัน แต่เวอร์จิลพบธรรมชาติของมนุษย์ในเรื่องราวเหล่านี้ และทำให้ตัวละครในเรื่องปรัมปรามีชีวิตขึ้นมาอย่างไม่เคยมีใครทำมาก่อน นับแต่พวกนักเขียนโศกนาฏกรรมกรีก

มีกวีชาวโรมันคนอื่นๆ เขียนเรื่องปรัมปราไว้ คาทาลัสเล่าไว้หลายเรื่องและฮอเรซกล่าวพาดพิงถึงอยู่บ่อยๆ แต่ทั้งสองคนไม่มีความสลักสำคัญใดๆ ในปกรณัม สำหรับชาวโรมันทุกคน เรื่องราวเหล่านี้อยู่ไกลโพ้นและเป็นเพียงรูปเงา ผู้ที่ทำให้เรารู้จักปกรณัมกรีกได้ดีที่สุดคือนักเขียนชาวกรีกผู้เชื่อในเรื่องที่ตนเขียน

ทดลองอ่าน

ကလေးဂျာနယ်

ภาคที่หนึ่ง

I

THE

GODS

THE

CREATION

AND

THE EARLIEST

HEROES

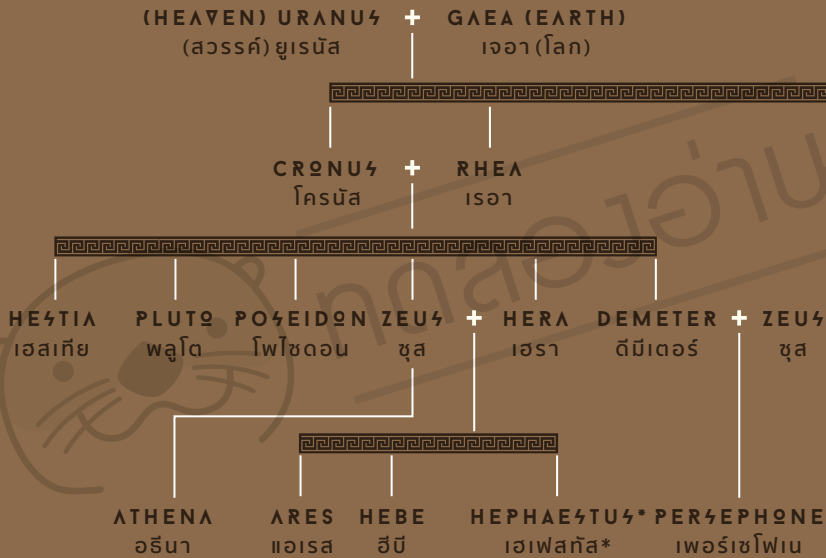
HEROES

Decorative border with stars and squares.

ทวยเทพ การสร้างโลก
และวีรบุรุษยุคแรกเริ่ม

THE
PRINCIPAL GODS
เทพเจ้าองค์สำคัญ

* เฮฟฟีสตัส = มักกล่าวกันว่าเป็นโอรสของเฮราเพียงองค์เดียว

* อะไริโดที = มักกล่าวกันว่าเกิดจากฟองสมุทร

COEUS + PHOEBE
เซอัส + ฟีบ

OCEAN + TETHYA
โอเชอัน + เทธิสา

ZEUS + LETO
ซุส + เลโต

IAPEtus
ไออาเพทัส

APOLLO
อพอลโล

ARTEMIS
อาร์ทีมิส

PROMETHEUS
โพรเมธีอัส

ATLAS
แอตลาส

EPIMETHEUS
เอพิเมธีอัส

ZEUS +
ซุส +

MALIA
ไมอา

HERMES
เฮอรัสมอส

ZEUS +
ซุส +

DIONE
ไดโอน

APHRODITE*
อะโฟรไดที

ကုမ္ပဏီ

I

บทที่หนึ่ง

THE GODS

ทวยเทพ

อัญมณีอันเรืองรองแห่งความเรืองรองโบราณ

ยังคงอ้อยอิ่งวนเวียนในปวงเทพ

ลมปราณแห่งโลกไกลโพ้นที่จากพราว

สรวงสวรรค์และอากาศ ณ โอลิมปัส ที่สูญหาย

ซาวกรีกไม่ได้เชื่อว่าทวยเทพสร้างจักรวาล แต่เชื่อในทางกลับกัน นั่นคือจักรวาลสร้างทวยเทพ ก่อนที่จะมีเทพเจ้านั้น สวรรค์และพิภพก่อกำเนิดขึ้นแล้ว สวรรค์และพิภพเป็นปฐมบุพการี พวกไททันเป็นลูกของสวรรค์และพิภพ และปวงเทพเจ้าเป็นหลานของทั้งสอง

THE TITANS AND THE TWELVE GREAT OLYMPIANS ไททันและมหากษ แห่งโอลิมปัสสิบสององค์

พวกไททันซึ่งมักจะเรียกกันว่าเทพอากูโส อยู่เหนือสิ่งใดในจักรวาลมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว พวกเขามีขนาดใหญ่โตมหึมาโหดเหี้ยมและมีพลังอย่างเหลือเชื่อ พวกไททันมีอยู่หลายองค์ แต่มีเพียงไม่กี่องค์ที่ปรากฏในเรื่องราวปกรณัมปรัมปรา องค์สำคัญที่สุดคือ **โครนัส** หรือ **แซเทิร์น** ในภาษาละติน พระองค์ทรงปกครองเหนือไททันอื่นๆ ทั้งปวง จนกระทั่งถูกซุสผู้เป็นโอรสโค่นบัลลังก์และยึดอำนาจขึ้นครองแทน ชาวโรมันกล่าวว่า เมื่อจูปีเตอร์ซึ่งเป็นชื่อที่ชาวโรมันใช้แทนซุสขึ้นครองบัลลังก์ แซเทิร์นก็หนีไปสู่อิตาลีและนำยุคทองมาให้ ยุคนี้เป็นยุคสมัยแห่งความสงบสุขสมบูรณ์แบบซึ่งยาวนานตราบเท่าที่พระองค์ทรงปกครองอยู่

ไททันองค์ที่โดดเด่นอื่นๆ คือ **โอเชียน** ซึ่งเป็นแม่น้ำที่ถือกันว่าไหลล้อมรอบพิภพ **เททิส** ซึ่งเป็นชายาของโอเชียน **ไซทริอัน** ซึ่งเป็นบิดาของพระอาทิตย์ พระจันทร์ และรุ่งอรุณ **เนโมซินี** ซึ่งแปลว่าความทรงจำ **เรมิส** ซึ่งมักจะแปลว่าความยุติธรรม และ **ไออาเพทัส** ซึ่งมีความสำคัญเพราะบรรดาโอรส **แอตลาส** ซึ่งแบกโลกไว้บนบ่า และ **โพรมีธีอัส** ซึ่งเป็นผู้ช่วยให้มนุษย์ชาติรอดพ้น ไททันเหล่านี้เป็นพวกเดียวในบรรดาเทพเจ้าอากูโสที่ไม่ได้ถูกเนรเทศเมื่อซุสขึ้นครองราชย์ แต่ก็ดำรงสถานะต่ำลงไป

มหากษแห่งโอลิมปัสทั้งสิบสององค์ครองตำแหน่งสูงสุดในมหุเทพเจ้าที่สืบต่อจากพวกไททัน เทพเหล่านี้เรียกว่าพวกโอลิมเปีย เนื่องจากโอลิมปัสเป็นที่อยู่ของพวกเขา ทว่าโอลิมปัสคืออะไรนั้นบอกไม่ได้ง่ายนัก ไม่มีข้อสงสัยว่าแต่แรกถือกันว่าเป็นยอดเขา และโดยทั่วไปถือว่าเป็นภูเขาที่สูงที่สุดในกรีซ คือภูเขาโอลิมปัสในเขตซาลิทาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกรีซ แต่แม้กระทั่งใน *อิลีียด* ซึ่งเป็นบทกวีของกรีกยุคแรกสุด ความคิดเกี่ยวกับโอลิมปัสนั้นก็เริ่มจะกลายเป็นดินแดนลึกลับสูงลิ่วเหนือภูเขาทั้งปวงในโลก ข้อความตอนหนึ่งจาก *อิลีียด* บอกว่า ชุสพูดกับบรรดาเทพเจ้าจาก “ยอดสูงสุดของโอลิมปัสซึ่งมีหลายเทือก” ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเป็นภูเขา แต่อีกไม่นานต่อมาซุสก็บอกว่า ถ้าโพไซดอนประสงค์ พระองค์จะแขวนพิภพและทะเลห้อยจากยอดของโอลิมปัส ซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่ใช่ภูเขาอีกแล้ว แม้กระนั้นโอลิมปัสก็ไม่ใช่สวรรค์ ไฮเมอร์สให้โพไซดอนกล่าวว่าพระองค์ครองสมุทร เฮคเตอร์องดินแดนของคนตาย ชุสครองสวรรค์ แต่โอลิมปัสนั้นเป็นที่อยู่ร่วมกันของเทพทั้งสาม

ไม่ว่าโอลิมปัสจะอยู่ที่ใดก็ตาม ทางเข้านั้นเป็นประตูเมฆหมอกขนาดใหญ่ที่มีพวงซีสันหรือเหล่าเทพกัญญาฤดูแล้งเป็นผู้เฝ้า ภายในเป็นเคหสถานของเทพเจ้าซึ่งเหล่าเทพเจ้าพำนักอาศัย พักผ่อนนอนหลับ และกินอย่างสำราญสำราญด้วยอาหารทิพย์และน้ำอมฤต และสดับฟังเสียงพิณของอพอลโล ที่นี่เป็นวิมานแห่งความสุขสำราญสมบูรณ์แบบไฮเมอร์สบอกว่าไม่มีลมพัดให้ความสงบสุขแห่งโอลิมปัสสิ้นไหว ไม่มีฝนหรือหิมะตก มีแต่ฟากฟ้าไร้เมฆหมอกแผ่อยู่โดยรอบทุกทิศทุกทาง และรังสีขาวเรืองรองของพระอาทิตย์กระจายอยู่บนกำแพง

THE TWELVE OLYMPIANS MADE UP A DIVINE FAMILY:

เทพเจ้าแห่งโอลิมปัสทั้งสิบสององค์
รวมเป็นวงศ์วานว่านเครือแห่งเทพเจ้า
ดังนี้

(1) ซุส (จูปีเตอร์) เทพเจ้าสูงสุด

อนุชาสององค์รองลงมาคือ

(2) โพไซดอน (เนปจูน)

และ (3) เฮเดส ซึ่งเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าพลูโต

(4) เฮสเทีย (เวสตา) ขนิษฐาของทั้งสามองค์

(5) เฮรา (จูโน) มเหสีของซุส

และ (6) แอเรส (มาร์ส) ไอรสของซุสกับเฮรา

ไอรสธิดาของซุสคือ

(7) อรีนา (มินอร์วา)

(8) อพอลโล

(9) อะโฟรไดติ (วีนัส)

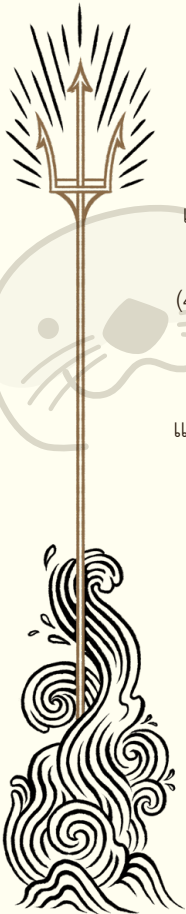
(10) เฮอริเมส (เมอร์คิวรี)

และ (11) อาร์ทีมิส (ไดอานา)

และไอรสของเฮราก็คือ

(12) เฮเฟสทัส (วัลคัน)

ซึ่งบางครั้งว่ากันว่าเป็นไอรสของซุสด้วย

ภาพที่หนึ่ง
ซูลปกครองโอลิมปัส

Z E U 4

(J U P I T E R)

ซุส (จูปีเตอร์)

ซุสและเหล่าอนุชาจับฉลากแบ่งเขตจักรวาลกันครอง ทะเลตกเป็นของ โพไซดอน และยมโลกตกเป็นของเฮเดส ซุสได้เป็นผู้ปกครองสูงสุด เป็นเจ้าแห่งท้องฟ้า เทพเจ้าแห่งฝนและผู้เก็บรวบรวมเมฆซึ่งกวัดแกว่งสายฟ้าอันน่ากลัว อำนาจของซุสยิ่งใหญ่มากกว่าอำนาจของเทพเจ้าอื่นๆ ทั้งหมดรวมกัน ใน *อิลีียด* ซุสบอกแก่คนในครอบครัวว่า “ข้าเป็นผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่เหนือใคร ลองพิสูจน์อำนาจของเจ้าดูก็ได้ จงผูกเชือกทองคำเข้ากับสวรรค์และดึงไว้ เทพเจ้าและเทพกัญญาทุกองค์ พวกเจ้าย่อมไม่สามารถลากซุสลงได้ แต่หากข้าประสงค์จะลากพวกเจ้าลงแล้ว ข้าก็จะกระทำได้ ข้าจะผูกเชือกกับยอดโอลิมปัส และทุกคนจะต้องห้อยอยู่กลางอากาศ ถูกแล้ว ทั้งพิภพและทะเลด้วย”

อย่างไรก็ตาม ซุสมิได้ทรงฤทธานุภาพเหนือทุกสิ่ง หรือเป็นลัทธิพิญญูหยั่งรู้ทุกสิ่ง ซุสอาจถูกต่อต้านหรือหลอกหลวงได้ โพไซดอนตบตาซุสใน *อิลีียด* เฮราก็เช่นกัน มีบางครั้งอีกเหมือนกันที่กล่าวกันว่า ชะตากรรมซึ่งเป็นอำนาจลึกลับนั้นมีพละานุภาพยิ่งกว่าซุส โยเมอร์ให้เฮรากลามซุสอย่างเหยียดหยามว่า ซุสจะขอนำบุรุษผู้ที่ชะตากรรมลิขิตให้ตายกลับจากความตายกระนั้นหรือ

ซุสมีภาพว่าหลงรักผู้หญิงคนแล้วคนเล่าและลดตัวลงมาทำอุบายต่างๆ นานาเพื่อปกปิดความไม่ซื่อสัตย์ไว้จากมเหสี นักวิชาการอธิบายเหตุผลที่นักเขียนให้เทพเจ้าสูงสุดกระทำเช่นนั้นว่า ซุสองค์ที่อยู่ในบทเพลงและเรื่องราวนั้นมาจากการผสมผสานเทพเจ้าหลายองค์ไว้ด้วยกัน เมื่อเมืองหนึ่งเมืองใดที่มีเจ้านครในฐานะเทพอยู่แล้วหันมานับถือซุส เทพทั้งสองก็จะค่อยๆ ผสมเข้าเป็นหนึ่งเดียวอย่างช้าๆ

ชายของเทพเจ้าองค์ก่อนจะโอนมาให้ซุส อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ไม่ส่งผลดีเลย ชาวกรีกในสมัยหลังๆ ไม่ชอบใจสัมพันธ์สาวที่ไม่สิ้นสุดนี้

กระนั้น แม้แต่ในบันทึกยุคแรกเริ่ม ซุสก็มีความยิ่งใหญ่เกรียงไกรใน *อีเลียด* อะกาเมมนอนสวดอธิษฐานว่า “ข้าแต่ซุสผู้แสนเรื่องรองแสนยิ่งใหญ๋ เทพเจ้าแห่งเมฆฝน พระผู้สถิตในสรวงสวรรค์” ซุสไม่เพียงแต่เรียกร่องเครื่องลางเวจจากมนุษย์เท่านั้น แต่ยังต้องการให้คนกระทำสิ่งที่ถูกต้องด้วย กองทัพกรีกที่ทรอยได้รับคำบอกเล่าว่า “เทพบิดรซุสไม่เคยช่วยคนโกหกหรือคนที่ผิดคำสัตย์สาบาน” ทศนะสองแบบเกี่ยวกับซุส ทั้งสูงส่งและต่ำต้อย ดำรงอยู่เคียงคู่กันมาเป็นเวลานาน

โล่ของซุสคือเอจิสที่น่าเกรงขามต่อสายตา นกประจำตัวคืออินทรี ตันไม้ประจำตัวคือต้นโอ๊ก สถานเทพพยากรณ์ของซุสคือโตโดนาในดินแดนแห่งต้นโอ๊ก เทวประสงค์จะเผยให้รู้จากเสียงใบโอ๊กเสียดสีกัน ซึ่งนักบวชจะเป็นผู้ถ่ายทอดความหมายออกมา

HERA

(J U N O)

เฮรา (จูโน)

เฮราเป็นมเหสีและชนินชฎาของซุส ไททันสององค์คือโอเชอันและเททิส เลี้ยงนางมา นางเป็นผู้อุปถัมภ์การสมรส และนางดูแลเอาใจใส่หญิงที่สมรสแล้วเป็นพิเศษ ภาพที่กวีวาดนางไว้นั้นแทบจะไร้ซึ่งเสน่ห์ อันที่จริง บทกวีสมัยต้นๆ เรียกนางว่า

เสราผู้นั่งบนบัลลังก์ทองเป็นราชินีท่ามกลางสุรเทพ

งามเรื่องรองเหนือเทพกัญญา

ปางเทวาในโอลิมปัสล้วนเคารพ

ยกย่องเลมองค์ซุสเจ้าแห่งอสูรนิบาต

แต่เมื่อใดก็ตามที่กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับเสรา จะเห็นนางเอาแต่ลงโทษสตรีมากหน้าหลายตาที่ซุสหลงรัก แม้แต่เมื่อผู้หญิงเหล่านั้นจำยอมเพราะซุสบังคับขู่เชิญหรือวางแผนหลอกลวงพวกนาง เสราก็ไม่เห็นว่าจะแตกต่างกันเลย ไม่ว่าผู้หญิงคนใดจะไม่เต็มใจหรือซื้อบริสุทธ์แค่ไหน เสราก็จะปฏิบัติต่อพวกนางเหมือนกันหมดทุกคน นางไม่เคยยอมยกโทษให้และตามอาฆาตแค้นพวกนางไปจนชั่วลูก นางไม่เคยลืมนวดแผลที่ใครก่อให้ สงครามทรอยน่าจะถูกยุติลงด้วยสันติภาพอันทรงเกียรติ ไม่มีฝ่ายใดแพ้ฝ่ายใดชนะ หากนางมิได้จงเกลียดจงชังชาวทรอยคนหนึ่งที่ตัดสินใจฆ่าเทพกัญญาอีกองค์หนึ่งงดงามกว่านาง นางผูกใจเจ็บที่ถูกเหยียดหยามในเรื่องความงามจนกระทั่งทรอยพินาศหลายลงสิ้น

ในเรื่องราวสำคัญเรื่องหนึ่งคือการเสาะหาชนแกะทองคำ เสราก็เป็นผู้พิทักษ์ผู้มีใจอารีแก่เหล่าวีรบุรุษและเป็นแรงบันดาลใจแก่วีรกรรม แต่เรื่องนี้ไม่ปรากฏในตำนานอื่นๆ อีก อย่างไรก็ดี นางได้รับการนับถือบูชาในทุกบ้าน นางเป็นเทพกัญญาที่สตรีที่สมรสแล้วหันหน้าเข้าพึ่งพาอิลีธธา (หรือไอไลธธา) ซึ่งช่วยเหลือสตรียามคลอดบุตรนั้นเป็นธิดาของเสรา

โคและนกยูงเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ประจำองค์ อาร์กอสเป็นนครที่นางโปรดปราน

POSEIDON

(NEPTUNE)

โพไซดอน (เนปจูน)

โพไซดอนเป็นเจ้าของแห่งทะเล อนุชาของซุส และมีอำนาจพรองจากซุสเพียงองค์เดียวเท่านั้น ชาวกรีกทั้งสองพากันผั่งทะเลอีเจียนล้วนเป็นชาวทะเล และเทพเจ้าของทะเลทรงความสำคัญยิ่งสำหรับพวกเขา มหาลีของโพไซดอนคือแอมฟิไทรทิ นัดดาของไททันโอเชียน โพไซดอนมีวังงดงามใต้สมุทร แต่มักจะประทับอยู่ในโอลิมปัสมากกว่า

นอกจากเป็นเจ้าของทะเลแล้ว โพไซดอนยังเป็นผู้ที่มอบม้าตัวแรกแก่มนุษย์ และได้รับการสรรเสริญยกย่องเสมอกันในทั้งสองเรื่อง

**ข้าแต่โพไซดอน ท่านได้มอบสิ่งประเสริฐนี้แก่เรา
เหล่าอาชาจรต อาชาวัยเยาว์ ตลอดจนความเป็นเจ้าทะเล**

พายุและลมสงบได้บัญชาของโพไซดอน

ครั้นพระองค์ออกประกาศิต พายุจะเริ่มโหม

ท้องทะเลจะปั่นป่วน

แต่เมื่อโพไซดอนทรงราชรถทองทะยานเหนือท้องทะเล เสียงคำรามของคลื่นลมก็แผ่วลงจนหยุดนิ่ง และความสงบสงัดจะตามหลังล้อราชรถที่เคลื่อนไปอย่างราบรื่น

โพไซดอนมักได้รับฉายาว่า “ผู้เขย่าพื้นพิภพ” และมักปรากฏว่าทรงตรีศูลหรือสามง่าม ซึ่งพระองค์จะกวัดแกว่งและปาลงในที่ใดตามความพอใจ

โพไซดอนมีความเกี่ยวข้องอยู่กับกระหังเท่าๆ กับม้า แต่กระหังก็มีความเกี่ยวข้องอยู่กับเทพเจ้าอื่นๆ อีกหลายองค์เหมือนกัน

H A D E S

(P L U T O)

เฮเดส (พลูโต)

เฮเดสเป็นอนุชาองค์ที่สามในบรรดาเทพเจ้าแห่งโอลิมปัส ซึ่งจับฉลากได้ยมโลกและได้ครองโลกของคนตาย เฮเดสมีอีกชื่อหนึ่งว่าพลูโต เทพเจ้าแห่งความมั่งคั่งและโลหะล้ำค่าที่ซ่อนอยู่ในพิภพ ชาวโรมันและชาวกรีกเรียกพระองค์ด้วยชื่อนี้เหมือนกัน แต่พวกเขา มักจะแปลชื่อนี้เป็น ดิส ซึ่งเป็นคำละติน แปลว่า ร่ำรวย พระองค์มีหมวกเหล็กที่มีกิตติศัพท์เลื่องลือซึ่งทำให้ใครก็ตามที่สวมหมวกนี้หายตัวได้ พระองค์แทบจะไม่เคยจากอาณาจักรมืดมืดของพระองค์มาเยือนโอลิมปัสหรือพิภพ และไม่มีใครอยากให้พระองค์มาเยี่ยม พระองค์เป็นแขกที่ไม่มีใครต้อนรับ พระองค์ไร้ปราณี ไม่ยอมผ่อนปรน แต่เที่ยงธรรม เป็นเทพเจ้าที่น่ากลัว แต่ก็เชื่อว่า จะชั่วร้าย

มเหสีของเฮเดสคือเพอร์เซโฟเน (โพรเซอร์พิน) ซึ่งเฮเดสอุ้มมาจากพิภพและสถาปนาเป็นราชินีแห่งยมโลก

พระองค์เป็นราชาแห่งคนตาย ไม่ใช่ตัวมัจจุราของตนเอง ชาวกรีกเรียก มัจจุราหรือความตายว่าธานาทอส ส่วนชาวโรมันเรียกว่าออร์คัส

PALLAS ATHENA

(MINERVA)

พัลลัสอธีนา (มินิเอร์วา)

นางเป็นธิดาของซุสแต่เพียงผู้เดียว ไม่มีมารดาคลอดนางออกมา นางผุดจากเศียรของซุสในร่างที่โตเต็มที่แล้วและสวมเกราะเต็มยศ ในเรื่องแรกสุดที่กล่าวถึงนางคือ *อิลีียด* นั้น นางเป็นเทวีแห่งศึกสงครามผู้ดุร้ายและไร้ปราณี แต่ในที่อื่น ๆ นางมีลักษณะแกร่งกล้าการยุทธ์เพียงเพื่อพิทักษ์รัฐและบ้านเกิดเมืองนอนจากศัตรูต่างถิ่น ที่โดดเด่นคือนางเป็นเทพกัญญาประจำนครผู้พิทักษ์ชีวิตอารยชน เทพกัญญาแห่งงานฝีมือและเกษตรกรรม ผู้ประดิษฐ์คิดค้นบังเหียน ผู้ปราบม้าพยศให้มนุษย์เอาไว้ใช้งานเป็นรายแรก

นางเป็นธิดาคนโปรดของซุส ซุสไว้ใจให้นางถือโล่เอจิสที่น่าเกรงขาม หัวเข็มขัด และอาวุธทำลายล้างของพระองค์คืออสูรนิบาตให้

คำที่พบบ่อยที่สุดที่ใช้พรรณนางคือ “เนตรสีเทา” หรือบางทีแปลว่า “เนตรวาววับ” ในบรรดาเทพกัญญาพรหมจารีสามองค์ พัลลัสอธีนาเป็นผู้ทรงความสำคัญสูงสุดและได้รับฉายาว่า สาวงามพาร์เธนอส และวิหารประจำตัวนางคือพาร์เธนอน ในบทกวีสมัยหลัง ๆ นางเป็นรูปธรรมของปัญญา เหตุผล และความบริสุทธิ์ผ่องแผ้ว

เอเธนส์เป็นเมืองประจำตัวนาง มะกอกที่นางนมรมิตขึ้นเป็นต้นไม้ประจำตัว และนกฮูกเป็นนกประจำตัว

PHOEBUS APOLLO

ฟิธอสพอโล

พระองค์เป็นโอรสของซุสกับเลโต (ลาโทนา) ประสูติบนเกาะเล็ก ๆ ชื่อ เดลอส พระองค์ได้รับการเรียกขานว่า “เทพเจ้าที่เป็นชาวกรีกมากที่สุด ในบรรดาเทพเจ้าทั้งปวง” พระองค์มีรูปลักษณ์งดงามในกวีนิพนธ์กรีก เป็นนักดนตรีฝีมือยอดเยี่ยมผู้สร้างความรื่นรมย์ในโอลิมปัสเมื่อเล่น พิณทอง เป็นเจ้าแห่งศรเงิน เทพแห่งการยิงธนูผู้ยิงธนูได้ไกลลิบ เป็นผู้บำบัดซึ่งริเริ่มสอนมนุษย์ให้รู้จักศิลปะของการบำบัดรักษา นอกเหนือไปจากความดีงามเหล่านี้แล้ว อพอลโลยังเป็นเทพเจ้าแห่งแสงสว่าง ผู้ไม่มีความมืดอยู่ในพระองค์เลย ดังนั้นพระองค์จึงเป็นเทพเจ้าแห่งสังฆกรรม พระองค์ไม่เคยเอ่ยวาจาให้จลลิกคำเดียว

ข้าแต่ฟิธัล จากบัลลังก์แห่งสังฆจะ

จากที่สถิตประทับกลางใจโลก

ท่านกล่าววาจาแก่มนุษย์

ด้วยโองการแห่งซุส วาจาของท่านไร้เท็จ

ไม่มีเงาใดทอดบังสังฆวาจา

ซุสเปล่งประกาศิตไว้ชั่วนิรันดร์

เป็นเกียรติคุณแด่อพอลโลให้ทุกคน

เชื่อใจว่าจะไม่ตรัสคำเท็จ

เมืองเดลฟีมีบทบาทสำคัญในปกรณัมปรัมปรา เมืองที่ตั้งอยู่เชิงเขาพาร์เนัสอันสูงตระหง่านนี้เป็นที่ตั้งของเทพพยากรณ์ประจำองค์ อพอลโล คัสเทลิอาเป็นน้ำพุศักดิ์สิทธิ์ที่เมืองนี้ เซพิสซัสเป็นแม่น้ำ

ที่เมืองนี้ ถือกันว่าเป็นศูนย์กลางของโลก ดังนั้นจึงมีผู้จาริกแสวงบุญมากมายเดินทางมาที่นี่จากต่างแดน รวมทั้งจากกรีซด้วย ไม่มีวิหารศักดิ์สิทธิ์แห่งใดจะเสมอเหมือนที่นี่ ผู้เดินทางมาแสวงหาความจริง ผู้กระวนกระวายจะได้คำตอบผ่านทางนักบวชหญิงที่ตกอยู่ในภวังค์ก่อนเอ่ยวาจา เชื่อกันว่าภวังค์นี้เกิดจากไอน้ำที่ลอยขึ้นมาจากรอยแยกเปลือกในหินซึ่งเป็นที่ตั้งของม้านั่งสามขาที่นางนั่งอยู่

อพอลโลมีฉายาว่า “เดลิอัน” จากเกาะเดลอสซึ่งเป็นสถานที่เกิดของพระองค์ และ “ไพธอน” จากการที่พระองค์สังหารพญานาคไพธอนซึ่งอาศัยอยู่ในถ้ำที่พาร์นัสซัส ไพธอนเป็นอสุรกายนำสยอง และการต่อสู้ระหว่างมันกับอพอลโลเป็นไปอย่างถึงพริกถึงขิง แต่ในที่สุดหมูที่ไม่เคยพลาดของเทพเจ้าก็เผด็จศึกได้ ฉายาอีกอย่างหนึ่งที่พระองค์ได้รับคือ “ลิซิอัน” ซึ่งอธิบายกันไปต่างๆ นานาว่าหมายถึงเทพเจ้าหมาป่า เทพเจ้าแห่งแสงสว่าง และเทพเจ้าแห่งลิซิอา ใน *อิลีียด* พระองค์ได้รับฉายาว่า “สมินธิอัน” หรือมุสิกเทพ แต่จะเป็นเพราะพระองค์เป็นผู้พิทักษ์หนูหรือผู้ทำลายหนูนั้นไม่มีใครรู้ บ่อยครั้งพระองค์เป็นสุรียเทพด้วย ชื่อพีบัสของพระองค์แปลว่า “เรื่องรอง” หรือ “ส่องแสง” อย่างไรก็ตาม สุรียเทพที่แท้จริงนั้นคือเฮลิออส ซึ่งเป็นโอรสของไททันไฮพิริอัน

อพอลโลที่เดลฟีเป็นอำนาจฝ่ายดีโดยแท้ เป็นจุดเชื่อมโดยตรงระหว่างเทพเจ้ากับมนุษย์ ชี้นำให้มนุษย์ได้รู้เทวประสงค์ แสดงให้มนุษย์รู้ว่าจะปรองดองกับปวงเทพเจ้าได้อย่างไร เป็นผู้ชำระให้บริสุทธิ์ด้วยสามารถชำระได้แม้แต่คนที่มือแปดเปื้อนเลือดของญาติสนิท อย่างไรก็ตาม มินิทานสองสามเรื่องที่เราเล่าถึงอพอลโลว่าโหดร้ายไร้ปราณี มีความคิดสองแบบต่อสู้กันอยู่ในตัวอพอลโลเช่นเดียวกับในบรรดาเทพเจ้าทั้งหลาย คือความคิดแบบดึกดำบรรพ์ที่ยังไม่ได้ขัดเกลา และความคิดที่งดงามสูงส่งแบบกวีนิพนธ์ในตัวอพอลโลนั้นมีความคิดแบบดึกดำบรรพ์หลงเหลืออยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ปกรณัมปรัมปรา ตำนานเทพและวีรบุรุษกรีก-โรมัน-นอร์ส ฉบับมีภาพประกอบ

ต้นลอเรลเป็นต้นไม้ประจำตัวอพอลโล มีสัตว์หลายชนิดที่ศักดิ์สิทธิ์
สำหรับอพอลโล ที่สำคัญคือปลาโลมาและกา

ARTEMIS
(DIANA)

อาร์ทีมิส (ไดอานา)

มีอีกชื่อหนึ่งคือซินธิอา
จากสถานที่เกิดของนางคือภูเขาซินธิสในเดลอส

นางเป็นชนิษฐาแฝดของอพอลโล เป็นธิดาของซุสกับเลโต นางเป็นหนึ่งใน
เทพกัญญาพรหมจารีทั้งสามแห่งโอลิมปัส

อะโฟรไดทีสของผู้เร้าความรักในใจสิ่งมีชีวิตทั้งปวง

ไม่สามารถโน้มน้าวหรือวางกับดักใจลามดวง :

เวลทา พรหมจารีบริสุทธิ์

อธีนาเนตรสีเทาผู้สนใจแต่ศึกสงครามและทศตศิลป์

อาร์ทีมิสผู้รักป่าเขาลำเนาไพรไล่ล่าสัตว์ป่าตามขุนเขา

นางเป็นเจ้าของลำเนาไพร พรานใหญ่ของเหล่าเทพเจ้าซึ่งเป็นตำแหน่งที่
แปลกประหลาดสำหรับสตรี เช่นเดียวกับพรานที่ดี นางระวังรักษาชีวิตสัตว์
ที่เยาว์วัย นางเป็น “ผู้พิทักษ์ผู้เยาว์อันบริสุทธิ์สดใส” ทุกหนทุกแห่ง
อย่างไรก็ตาม มีเรื่องที่ขัดแย้งอยู่อย่างน่าตกใจเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นธรรมดา

สำหรับเรื่องปรัมปรา นั่นคือ นางไมยอมให้กองเรือของกรีกแล่นสู่ทรอย ได้จนกว่าพวกกรีกจะสังเวยหญิงสาวถวายนาง ในเรื่องอื่นๆ อีกหลายเรื่อง เช่นกัน นางดูร้ายและอาฆาตพยาบาท ทว่าเมื่อมีผู้หญิงเสียชีวิตอย่างรวดเร็วและไม่ต้องเจ็บปวด ถือกันว่าผู้หญิงเหล่านั้นถูกสังหารด้วย ลูกศรเงินของอาร์ทิมิส

ขณะที่พีบัสเป็นพระอาทิตย์ นางเป็นพระจันทร์ มีชื่อว่าพีบีและเซลเน (ลูนาในภาษาละติน) ชื่อทั้งสองไม่ได้เป็นชื่อของนางแต่ดั้งเดิม พีบีเป็นไททันเทพเจ้ารุ่นก่อนองค์หนึ่ง เช่นเดียวกับเซลเนซึ่งเป็นจันทร์ เทวีองค์จริง แต่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับบอพลโล เซลเนเป็นซนิษฐาของสุริยเทพเฮลิออส ซึ่งมักมีคนนำไปสับสนกับบอพลโล

กวีสมัยหลังๆ บอกว่าอาร์ทิมิสคือเฮคาติ นางเป็น “เทพกัญญา ในรูปลักษณะสามแบบ” เป็นเซลเนในท้องฟ้า เป็นอาร์ทิมิสบนพิภพ และเป็นเฮคาติในยมโลกและในโลกเหนือพื้นดินเมื่อตกอยู่ในความมืดมิด เฮคาติเป็นเทพกัญญาแห่งคืนเดือนมืด เป็นรัตติกาลยามเมื่อพระจันทร์หลบหน้า นางเกี่ยวพันอยู่กับการกระทำในความมืด เป็นเทพกัญญาแห่งทางแยกซึ่งถือว่าเป็นสถานที่แห่งไสยศาสตร์ชั่วร้าย เป็นเทพที่ร้ายกาจน่ากลัว

เฮคาติแห่งนรก

ทรงอำนาจทำลายทุกสิ่งที่คือร้อน

ฟังสิ! ฟังสิ! ทมาของนางกำลังเฝ้าอยู่ทั่วเมือง

ณ ทางสามแพร่ง นางยืนอยู่

เป็นรูปลักษณะที่แปรเปลี่ยนไปอย่างประหลาดจากพรานสาวผู้งดงาม ที่เห็นวิบแวบอยู่ทั่วพนาไพร จากพระจันทร์ที่ทอแสงสุกสว่างสวยงาม จากเทพกัญญาพิสุทธ์ ซึ่ง

ผู้ใดที่มีจิตพิสุทธิ์ไร้ราทิน
ย่อมเก็บเกี่ยวผลหมากรากไม้มวลมาลี
ล้วนผู้ใดที่แปดเปื้อนจะทำได้

ในตัวนางแสดงให้เห็นความไม่แน่นอนระหว่างความดีและความชั่ว
ซึ่งปรากฏอยู่ในเทพเจ้าทุกองค์ที่หัวหน้ากันอย่างชัดเจน
ต้นไซเปรสเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์สำหรับนาง รวมทั้งสัตว์ป่าทั้งปวง
แต่ที่พิเศษคือกวาง

APHRODITE
(VENUS)

อะโฟรไดท์ (วีนัส)

เทพกัญญาแห่งความรักและความงาม ซึ่งทำให้ทุกคนลุ่มหลง ไม่ว่าจะ
จะเป็นเทพหรือมนุษย์ เทพกัญญาผู้รักการเย້มสรวล ผู้หัวเราะอย่าง
น่ารักและเย้ยหยันบรรดาผู้ที่จริตกิริยาของนางมัดใจไว้ได้ เทพกัญญา
ผู้มีเสน่ห์จนใคร ๆ ต้านทานไม่ไหว ผู้ขโมยแม่แต่เซาวนับัญญัติของ
คนฉลาดไป

ใน *อิลเลียด* นางเป็นธิดาของซุสกับไดโอนี แต่บทกวีสมัยต่อมา
กล่าวว่า นางผุดขึ้นจากฟองสมุทร และชื่อของนางนั้นมีผู้อธิบายว่า
หมายถึง “ผุดจากพวยฟอง” *อฟรอส* แปลว่าฟองในภาษากรีก กำเนิด
จากทะเลนี้อุบัติขึ้นใกล้เมืองซิเธรา จากที่นั่นนางถูกลมหอบไปที่ไซปรัส
เกาะทั้งสองจึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับนางตั้งแต่นั้นมา และนางได้รับ
การเรียกขานว่า ซิเธเรอาหรือซิปรีอันบ่อยพอ ๆ กับชื่อที่แท้จริงของนาง

เพลงสวดสรรเสริญของไฮเมอรับทหนึ่งเรียกนางว่า “เทพกัญญา
ผู้งดามสุกสว่างราวทองคำ” โดยบอกว่า

ลมหายใจแห่งลมตะวันตกให้กำเนิดนาง

เหนือชลธิ์กังวาน

ผุดจากฟองพรายบอบบาง

พัดเป่าสู่ไซปรัสคลื่นกระจาย ซึ่งเป็นเกาะแห่งนาง

และเหล่าโหมงยามลวมมงกุฎทอง

ต้อนรับนางด้วยปรีดา

แต่งองค์ทรงเครื่องนางในพัสดราภรณ์อมตะ

และนำนางไปถวายปวงเทพ

ซึ่งตะลึงลานยามได้ยลโฉม

ซีเธเรอาผู้ลวมมงกุฎไวโอเล็ต

ชาวโรมันเขียนถึงนางในลักษณะเดียวกันนี้ พร้อมกับที่นาง
ถือกำเนิดขึ้นก็เกิดมีความงามขึ้น ลมหลับลิ้นหินหน้านางและเมฆฝน
มวลมาลีหอมตรลบกระจายฟุ้งบนพิภพ คลื่นในท้องทะเลหัวเราะว่า
นางเคลื่อนกายไปในแสงเรืองรอง เมื่อปราศจากนางจะไม่มีความสำเร็จ
บานใจหรือความงดงามในแห่งหนใด นี่เป็นภาพที่เหล่ากวีชอบวาด
นางไว้

แต่นางก็มีอีกด้านหนึ่งด้วยเหมือนกัน เป็นธรรมดาที่นางจะต้อง
เป็นตัวร้ายอยู่ใน *อีเลียด* ซึ่งมีแก่นเรื่องเกี่ยวกับการสู้รบของเหล่าวีรบุรุษ
ใน *อีเลียด* อะโพรโตทีเป็นคนอ่อนแอซึ่งส่งสาร ซึ่งมนุษย์เดินดินไม่ต้อง
กลัวเกรงที่จะทำร้าย ในบทกวียุคหลังๆ นางมักจะถูกเสนอภาพเป็น
คนทรยศและมุ่งร้าย ใช้อำนาจทำลายล้างเช่นฆ่ามนุษย์

ในเรื่องราวส่วนใหญ่ นางเป็นชายาของเฮเฟสทัส (วัลคัน) เทพเจ้า
แห่งเตาหลอมผู้อัปลักษณ์และขาพิการ

ต้นเมอร์คิวรีเป็นต้นไม้ประจำตัวนาง นกเขาเป็นนกประจำตัว และ บางครั้งก็รวมถึงนกกระจอกและหงส์ด้วย

HERMES
(MERCURY)

เฮอร์เมส (เมอร์คิวรี)

ซุสเป็นบิดาของเฮอร์เมส และมารดาคือไมอา ธิดาแห่งแอตลาส เนื่องจากรูปปั้นที่เห็นกันบ่อยๆ เราจึงคุ้นเคยกับรูปลักษณะของเฮอร์เมส มากกว่ารูปลักษณะของเทพเจ้าองค์ใดๆ เฮอร์เมสสง่างามและคล่องแคล่ว บาททรงรองเท้ามีปีก มาลาแบบๆ ก็ติดปีกเช่นกัน รวมทั้งที่คทากายสิทธิ์ ชื่อคทาดูซิอัส เฮอร์เมสเป็นผู้ส่งสารของซุส ซึ่ง “โอบยิบนแวบไปดูจุดความคิด เพื่อทำตามบัญชาของพระองค์”

ในบรรดาเทพเจ้าทั้งหลาย เฮอร์เมสฉลาดหลักแหลมและเจ้าเล่ห์ ที่สุด อันที่จริงพระองค์เป็นจอมโจรซึ่งเริ่มลงมือตั้งแต่เกิดมาอย่างไม่ถึงหนึ่งวัน

ทารกถือกำเนิดเมื่อรุ่งสาง
และก่อนตกค่ำเขาก็ขโมย
ฝูงสัตว์ของอพอลโลไปเสียแล้ว

ซุสมีบัญชาให้เฮอร์เมสคืนฝูงสัตว์ไป และเฮอร์เมสได้รับอภัยจากอพอลโล เนื่องจากถวายพินที่พระองค์เพิ่งประดิษฐ์ขึ้นจากกระดองเต่า บางทีอาจจะ มีความเชื่อมโยงระหว่างเรื่องราวในตอนแรกเริ่มของพระองค์กับการ

ที่พระองค์เป็นเทพเจ้าแห่งพาณิชย์กรรมและการค้าขาย เป็นผู้พิทักษ์
ของเหล่าพ่อค้าวาณิช

สิ่งที่ขัดแย้งอย่างประหลาดกับลักษณะของเฮอร์เมสข้อนี้คือ
เฮอร์เมสยังเป็นมัคคุเทศก์ผู้เคร่งขรึมของคนตายอีกด้วย เป็นเทพ
ผู้ป่าวประกาศที่มารับวิญญาณลงไปสู่บ้านแห่งสุดท้ายของพวกเขา

เฮอร์เมสปรากฏอยู่ในนิทานเรื่องราวปรัมปราต่าง ๆ บ่อยกว่า
เทพเจ้าองค์อื่นใด

A R E S

(M A R S)

แอเรส (มาร์ส)

เทพเจ้าแห่งสงคราม โอรสของซุสกับเฮรา ซึ่งไฮเมอร์บอกว่าทั้งบิดา
มารดาต่างเกลียดชัง อันที่จริงแอเรสเป็นที่เกลียดชังตลอดเรื่อง *อิลิียด*
แม้ว่ากวีนิพนธ์เรื่องนี้จะเป็นเรื่องของสงคราม บางครั้งบางคราวเหล่า
วีรบุรุษจะ “สำราญบานใจในศึกสงครามของแอเรส” แต่บ่อยกว่านั้น
จะชอบใจที่หนีพ้นจาก “ความพิโรธของเทพเจ้าผู้อำมหิต” ไฮเมอร์บรรยาย
ถึงแอเรสว่า อำมหิตเหมือนเือนเลือด เป็นคำสาปแช่งแห่งมนุษย์เดินดิน
ที่ถือกำเนิดมา และที่แปลกก็คือเป็นคนชั่วฉลาดด้วย แอเรสจะแผ่รัง
เวลาเจ็บปวดและวิงหนเวลาที่บาดเจ็บ กระนั้นแอเรสก็มีขบวนบริวาร
อยู่ในสมรภูมิซึ่งสามารถสร้างขวัญให้ใจฮึกเหิมได้ ขนิษฐาของพระองค์
ชื่อเอริส ซึ่งแปลว่า ความบาดหมาง ก็อยู่ด้วย รวมทั้งโอรสของนาง
คือสไตรฟ์ (การต่อสู้) เทวีแห่งการศึกสงครามคือเอโนโอ หรือเบลโลนา
ในภาษาละติน เดินเคียงข้างแอเรส รวมทั้งแทเรอร์ (ความหวาดกลัว)

เทรมบลิง (การสั่นเทา) และแพนิก (ความแตกตื่น) เมื่อพวกเขาเคลื่อนไปทางใด เสียงครวญครางจะแทรกผ่านขึ้นมาเบื้องหลัง และพื้นพสุธาจะมีเลือดหลังริน

ชาวโรมันชอบมาร์สมากกว่าที่ชาวกรีกชอบแอเรส สำหรับชาวโรมัน มาร์สไม่ใช่เทพเจ้าใจร้ายที่ชอบร้องครวญครางอย่างใน *อิลเลียด* แต่งามสง่าในชุดเกราะมันนับ เกรียงไกร นำพรันฝรั่ง ไร่เทียมทาน เหล่านักรบจาก *เอเนอิด* บทกวีสดุดีวีรกรรมที่ยิ่งใหญ่ในภาษาละติน ไม่ได้ยินดีปรีดาในการหลบลี้หนีหน้าจากมาร์ส แต่จะยินดีปรีดาเมื่อเห็นว่ากำลังจะก้าวเข้าสู่ “สนามรบอันเกรียงไกรของมาร์ส” พวกเขา “พุ่งสู่ความตายอันรุ่งโรจน์” และพบว่า “การเสียชีวิตในการศึกนั้นหวานล้ำ”

แอเรสไม่ค่อยปรากฏเรื่องราวในปกรณัมมากนัก ในเรื่องหนึ่ง แอเรสเป็นซุ้รักของอะโพโรไดติ และถูกเฮเฟสทัสสวามีของอะโพโรไดติ เย้ยไยไฟให้ได้อายไปในหมู่เทพเจ้าแห่งโอลิมปัส แต่ส่วนใหญ่พระองค์ไม่ได้เป็นอะไรมากไปกว่าสัญลักษณ์แห่งสงคราม แอเรสไม่มีบุคลิกลักษณะโดดเด่นอย่างเฮอร์เมส, เฮรา หรือพอลโล

แอเรสไม่มีเมืองที่สักการบูชาพระองค์ ชาวกรีกกล่าวอย่างคลุมเครือว่า แอเรสมาจากเธเรซ เมืองของคนดูร้ายป่าเถื่อนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกรีซ

นกประจำตัวแอเรสคือแร้ง ซึ่งเหมาะสมดี แต่การที่สุนัขได้รับเลือกเป็นสัตว์ประจำตัวนั้นไม่เหมาะสมเลย

HEPHAESTUS

(VULCAN AND MULCIBER)

เฮฟีสทัส (วัลคานและมัลซิเบอร์)

เฮฟีสทัสเป็นอัคคีเทพ ซึ่งบางครั้งกล่าวกันว่าเป็นโอรสของซุสกับเฮรา บางครั้งก็เป็นโอรสของเฮราองค์เดียว ซึ่งให้กำเนิดขึ้นเพื่อแก้แค้นที่ซุสให้กำเนิดธรีนาแต่ลำพัง ในบรรดาอมตเทพที่ล้วนงดงามสมบูรณ์แบบ เฮฟีสทัสเป็นผู้เดียวที่อัปลักษณ์และยังขาพิการอีกด้วย ในตอนหนึ่งใน *อิลเลียด* พระองค์บอกว่ามารดาที่ไม่มีความละเอียดใจเขี่ยพระองค์ทิ้งจากสวรรค์เมื่อเห็นว่าลูกเกิดมาพิการ ในอีกตอนหนึ่งพระองค์ประกาศว่าซุสเป็นผู้กระทำเช่นนั้น เนื่องจากพิโรธที่พระองค์พยายามปกป้องเฮรา เรื่องหลังนี้เป็นเรื่องที่มีรู้จักแพร่หลายมากกว่า เนื่องจากบทกวีที่คุ้นเคยกันดีของมิลตันที่ว่า มัลซิเบอร์

ถูกโจฟ¹ พิโรธจับตัวโยนลง

ดิ่งจากเชิงเทินแก้วผลึก

ร่วงหล่นจากเข้าตราบเที่ยง จากเที่ยงตราบเย็นย่ำ

ในวันแห่งคิมหันตฤดู และเมื่ออาทิตย์ลับฟ้า

หล่นจากยอดสุดเหมือนดาวตก

สู่เกาะเลมนอลในทะเลอีเจียน

¹ชื่อโรมันของซุส (จูปีเตอร์)

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์เหล่านี้ถือว่าเกิดขึ้นในอดีตกาลไกลโพ้น ในเรื่องทีโสมอร์เล่า นั้น เฮเฟสทัสไม่ได้ตกอยู่ในอันตรายของการถูกขับไล่จากโอลิมปัส พระองค์ได้รับการยกย่องอย่างสูงในทันทีนั้น เป็นช่างฝีมือของหม่อมตเทพ เป็นช่างทำเกราะและช่างตีเหล็กซึ่งสร้างเคหสถานและเครื่องเรือน รวมทั้งคัสตราวุธของปวงเทพ โรงงานของเฮเฟสทัสมีเหล่าหญิงลูกมือที่พระองค์เนรมิตขึ้นจากทองคำซึ่งเคลื่อนไหวไปมา และช่วยพระองค์ทำงานได้

กวีสมัยหลัง ๆ บอกว่าโรงงานของเฮเฟสทัสอยู่ที่ภูเขไฟลูกโน้นลูกนี้ และเป็นสาเหตุให้ภูเขาไฟปะทุ

ชายาของเฮเฟสทัสเป็นหนึ่งในเทพีเกรซ (คุณประเสริฐ) สามนางใน *อีเลียด* ซึ่งเฮซิวอดเรียกว่าอะเกลอา และใน *โอดิสซีย์* นางคืออะไรวโดทิ

เฮเฟสทัสเป็นเทพเจ้าที่ใจดี รักสงบ และเป็นที่ยื่นชอบทั้งในพิภพและสวรรค์ อธินา กับเฮเฟสทัสมีความสำคัญในชีวิตของเมืองเอเธนส์ ทั้งสองเป็นผู้อุปถัมภ์งานฝีมือและศิลปะซึ่งร่วมกับเกษตรกรรมเป็นกำลังสำคัญที่ก่อให้เกิดอารยธรรม เฮเฟสทัสเป็นผู้พิทักษ์ช่างโลหะ ส่วน อธินาเป็นผู้พิทักษ์ช่างทอ เมื่อมีการยอมรับเด็ก ๆ เข้ามาร่วมในการจัดงานของเมืองอย่างเป็นทางการ เทพเจ้าแห่งพิธีการคือเฮเฟสทัส

